

วิทยานิพนธ์

การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำ
แผนพัฒนาด้านการเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราช

**Tambon Administrative Organization Members' Participation
on Agricultural Development Plan in Nakhon Si Thammarat
Province**

นางสาวสิริพร มาลีگی

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๕๐

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

สาขา

ภาควิชา

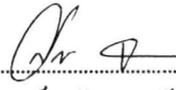
เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้าน
การเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราช

Tambon Administrative Organization Members' Participation on Agricultural
Development Plan in Nakhon Si Thammarat Province

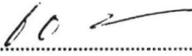
นามผู้วิจัย นางสาวศิริพร มาลี

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

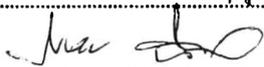
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพัตรา ศรีสุวรรณ, กศ.ค.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ชัชรี นฤทุม, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเดิม ฉ่ำใจ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อางคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 5 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2550

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรใน
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Tambon Administrative Organization Members' Participation on Agricultural Development
Plan in Nakhon Si Thammarat Province

โดย

นางสาวสิริพร มาลิกี

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

พ.ศ. 2550

สิริพร มาลิกี 2550: การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพัตรา ศรีสุวรรณ, กศ.ด. 110 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง 2) ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร 3) เปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร 4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 214 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t -test ค่า F -test และเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธี Scheffe' test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 40-45 ปี รายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 5,001 บาท ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน 1-2 ครั้ง ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานทางราชการ 1-2 ครั้ง ได้มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ทางศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร 1-2 ครั้ง และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรมากที่สุด รองลงมาคือการมีส่วนร่วมคิดในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ตามลำดับ

เปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร พบว่า รายได้หลัก อาชีพหลัก ประสบการณ์ ในการศึกษาดูงาน การได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานทางราชการ การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัญหาส่วนใหญ่มาจาก การขาดความรู้ ความเข้าใจ ทางด้านการเกษตร จึงควรจะมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร จัดการฝึกอบรม เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลรวมถึงประชาชนเพื่อเป็นการเชื่อมโยงและประสานความเข้าใจและสามารถปกป้องดูแลผลประโยชน์ของท้องถิ่นร่วมกันทุกฝ่าย

สิริพร มาลิกี

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

๕ / มิ.ย. / ๒๕๕๐

Siriporn Malikee 2007: Tambon Administrative Organization Members' Participation on Agricultural Development Plan in Nakhon Si Thammarat Province. Master of Science (Agricultural Extension), Major Field: Agricultural Extension, Department of Agricultural Extension and Communication. Thesis Advisor: Associate Professor Supattra Srisuwan, Ed. D. 110 pages.

Objectives of this research were mainly to study four main issues as follows 1) to investigate the basic socio-economic background 2) level of participation of tambon administrative organization members on agricultural development plan 3) comparable to basic socio-economic background and participation in the cross section of agricultural development plan 4) problems and recommendations. The data were collected by using interview schedules from 214 members in Nakhon Si Thammarat Province, selected by multistage sampling technique materials. Data analysis was done by using an statistical tools for data were percentage, arithmetic means, standard deviation, t – test, F – test, Scheffe' test at .05 level were employed to test hypothesis

The results of this study were male in between the age of 40 and 45 years and earned income less than 5,001 baht had been working in the their own business. Most of them graduated with a middle school. Experience to make a tour of inspection 1-2 time, rareing been trained with related officials 1-2 time, and contact with related officer of tambon administrative organization members 1-2 time. The participation of agricultural development plan were moderately level. Participation in decision the highest average. The participation of think, evaluation, implementation, respectively.

Comparable to basic socio-economic background of cross section with participation difference by income, occupation, experience to make a tour of inspection, rareing been trained with related officials, contact with related officials, was significance difference at .05 level.

It was found that the problems most lack of knowledge, understand in agricultural. And approve to propogandise communicate about, workfare accrete to excite of tambon administrative organization members and demos. An associative cognition and keeper advantage in local according.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

5 / 8 / 2007

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาจาก ผศ.ดร. สุพัตรา ศรีสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร. ชัชรี นฤทุม อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์รอง ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น แนวทางการเก็บข้อมูล แนวทางการวิจัยและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งแนวทางให้รู้จักคิดพร้อมทั้งให้กำลังใจสร้าง ความเชื่อมั่นเต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่นเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จ รศ.สมศรี ภัทรธรรม ประธานการสอบ ศ.ดร.เกศินี ปายะนันท์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ให้ความรู้ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่าตลอด 2 ปี สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราชทุก ๆ ท่าน ที่กรุณาให้ความ อนุเคราะห์ ช่วยเหลือข้อมูล ให้ความรู้ คำแนะนำในทุกๆด้าน และประสบการณ์ที่มีอาจหาได้เลย ในห้องเรียน ขอขอบคุณครอบครัว ศิริเพชร ที่คอยช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลตลอดจนอำนวยความสะดวกในทุกๆเรื่อง และขอขอบคุณพี่ๆและเพื่อนๆ ป.โท ส่งเสริมการเกษตร ที่ช่วย สนับสนุนคอยให้กำลังใจยามอ่อนล้า จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สมดัง ปณิธานที่ได้ตั้งไว้

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ นายสุรินทร์ มาลิกี บิดา นางผะ มาลิกี มารดา พี่สาวและ น้องชาย ที่คอยเป็นกำลังใจและแรงบันดาลใจที่สำคัญ คอยช่วยเหลือและสนับสนุนเงินทุนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีขอมอบแด่ บิดา มารดา พี่ น้อง ครู อาจารย์ และผู้มีอุปการะคุณทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนทางด้านการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์จน สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สิริพร มาลิกี

พฤษภาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
ความหมายการมีส่วนร่วม	9
แนวคิดการมีส่วนร่วม	10
ทฤษฎีการมีส่วนร่วม	11
ขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วม	13
ความเป็นมาและโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	16
รูปแบบการปกครองและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	16
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	21
สภาพและข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
กรอบแนวคิดการวิจัย	36
สมมติฐาน	37
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	38
ประชากร	38
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	44
ผลการวิจัย	44
ข้อวิจารณ์	78
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	82
สรุปผลการวิจัย	82
ข้อเสนอแนะ	85
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	88
ภาคผนวก	95
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	96
ภาคผนวก ข ตัวอย่างยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร	104
ภาคผนวก ค หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์	107

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	39
2	แสดงลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	44
3	การมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	47
4	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	48
5	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	49
6	การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	50
7	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามเพศของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	52
8	ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับเพศของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	53
9	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรจำแนกตามอายุของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับอายุของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	55
11	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	56
12	ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	57
13	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	58
14	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	58
15	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	59
16	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนา ด้านการเกษตรกับรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	59
17	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามอาชีพหลักของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	60
18	ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับอาชีพหลักของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร จำแนกตามอาชีพหลักของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน	62
20	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามระดับ การศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	62
21	ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับ ระดับการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	64
22	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับประสบการณ์การศึกษา ดูงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	65
23	ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับ ประสบการณ์การศึกษาดูงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	66
24	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับ ประสบการณ์การศึกษาดูงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่าง กัน	67
25	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับ ประสบการณ์การศึกษาดูงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่าง กัน	67
26	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับ ประสบการณ์การศึกษาดูงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่าง กัน	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	68
28	ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	69
29	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน	70
30	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน	71
31	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน	71
32	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน	72
33	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	72
34	ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
35	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการ ได้รับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน	74
36	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับ การได้รับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลที่แตกต่างกัน	75
37	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับ การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ แตกต่างกัน	75
38	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาด้าน การเกษตรกับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลที่แตกต่างกัน	76
39	ผลการเปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร	83

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนภูมิโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	17
2	แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช	33

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้นำเอาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาเป็นกลไกในการพัฒนาประเทศ จากผลการพัฒนาในภาคเกษตรที่ผ่านมา ปัญหาในภาคเกษตรบางสาขาไม่สามารถพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จได้ดีเท่าที่ควร สาเหตุเนื่องจากบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนึ่ง จากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดวิจรรณญาณที่ดีในการพิจารณาให้สมาชิกเห็นชอบ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความรู้สึกว่าคุณเป็น ผู้แทนของหมู่บ้านเท่านั้น ยังไม่รู้สึกว่าคุณเป็นผู้แทนของคนทั้งตำบล ทำให้พยายามที่จะดึงโครงการลงในหมู่บ้านของคุณเป็นหลัก และไม่คำนึงถึงลำดับความสำคัญของปัญหา (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542) การจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังเน้นการพัฒนาเฉพาะ โครงสร้างพื้นฐานละเลยการพัฒนาในด้านอื่นๆ (กรมการปกครอง, 2543) และการส่งเสริม การเกษตรเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรของรัฐเพียงหน่วยงานเดียวยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของ เกษตรกรดังนั้นคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลกับท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ ส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากเป็นบุคคลในท้องถิ่น สามารถรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการของคนใน ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนสามปี และ แผนการดำเนินงานประจำปี สำหรับแผนการดำเนินงานนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงรายละเอียด แผนงาน/โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น แผนการดำเนินงานเป็นเอกสารที่ระบุแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ทั้งหมดที่จะดำเนินการในปีงบประมาณนั้น ทำให้แนวทางในการดำเนินงานในปีงบประมาณนั้น ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความชัดเจนในการปฏิบัติมากขึ้น เพื่อให้การกระจายอำนาจและการ กระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ตลอดจนนโยบายรัฐบาลที่ ประสงค์จะให้ท้องถิ่นมีความแข็งแรง สามารถรองรับภารกิจการถ่ายโอนอำนาจสู่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นมากขึ้น และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งถือเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามหลักการดังกล่าวข้างต้น บทบาทอำนาจหน้าที่ประการหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การจัดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพัฒนาตำบล โดยอาศัยงบประมาณรายได้ต่าง ๆ ซึ่งจัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ให้สามารถนำเม็ดเงินจากภาษีมาบริหารกิจการ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ความต้องการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในตำบลได้อย่างสัมฤทธิ์ผล โดยกระบวนการปฏิบัติตามแผนพัฒนาที่ได้วางไว้ โดยการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นรูปแบบการพัฒนาแยกเป็น 6 แผนงาน ประกอบด้วย แผนงานโครงสร้างพื้นฐาน แผนงานพัฒนาคนและสังคม แผนงานพัฒนาเศรษฐกิจ แผนงานพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร แผนงานพัฒนาการเมืองการบริหาร และแผนงานพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอให้คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำร่างพัฒนาให้สอดคล้องกับ พื้นที่เป้าหมาย และนำแนวทางมาปฏิบัติเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการและสามารถกำหนดตัวชี้วัดได้อย่างเป็นรูปธรรม (กรมการปกครอง, 2543)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด บทบาทและภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะบทบาทในการส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทย ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล ยังทำหน้าที่ด้านการพัฒนาการเกษตร ซึ่งได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการ อุปโภค บริโภค และการเกษตร จัดให้มีและบำรุงรักษาเส้นทางคมนาคมทางน้ำและทางบก จัดให้มีตลาดรองรับสินค้าเกษตร อีกทั้งยังส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของเกษตรกร ไม่ว่าจะในรูปแบบการฝึกอบรมอาชีพต่างๆ ที่เกษตรกรทำอยู่ให้มี คุณภาพของการผลิต หรือเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นหรือส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพัฒนาพันธุ์พืชทางการเกษตร (กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล, 2543)

การมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่จะนำประชาชนให้บังเกิดความศรัทธาในตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของในการดำเนินงาน หรือ โครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถและประสิทธิภาพในการปกครองตนเอง ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน (ชินรัตน์ สมสืบ, 2539) แต่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล “...สมาชิก

องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนกระบวนการ เพียงแต่ไปนั่งรับฟังการประชุมมากกว่า บางครั้งจะมีการอ้างถึงส่วนแบ่งไม่พอใช้ เล็งเห็นถึงเงินเป็นหลัก...” (สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล, 2550) และ “...สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจ ความสามารถทางด้านวิชาการ และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนของชาวบ้าน...” (สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล, 2550) ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นบุคคล กลุ่มหรือชุมชน ควรเห็นพ้องต้องกันและเต็มใจที่จะช่วยในเรื่องที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน และตำบลของตนต้องแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงให้เห็น ไปตามวัตถุประสงค์ (ทศพล กฤตยพิสิษฐ์, 2538) ซึ่งการพัฒนาในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น จะต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาร่วมกันเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

สำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการทำอาชีพการเกษตรและเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศเป็นจำนวนมาก มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ อาชีพหลัก คือ ทำสวนยางพารา ทำนา ทำไร่ การปลูกผลไม้ ทำสวนมะพร้าว การประมงและการเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547) แบ่งการปกครองออกเป็น 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 165 ตำบล 1545 หมู่บ้าน มีเทศบาล 24 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 165 แห่ง (บรรยายสรุป, 2545) แต่จากการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาด้านการเกษตรของ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมแต่ละท้องถิ่นยังมีจุดอ่อน เช่น ขาดการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มอาชีพไม่เข้มแข็ง เกษตรกรขาดที่ดินทำกิน ขาดตลาดกลางรองรับผลิตผลทางการเกษตร ราคาผลผลิตตกต่ำ ขาดเงินทุน การว่างงานนอกฤดูการเกษตร ตลอดไปจนปัญหาโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอในส่วน ของแหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค นอกจากนี้ยังมีปัญหาการขาดความรู้ด้านการเกษตร การถ่ายทอดเทคโนโลยี (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2549) ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด นครศรีธรรมราชจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆให้ดีขึ้นและในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรนั้น ทุกคนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้ามามีส่วน ร่วมเพื่อช่วยกันพัฒนา หมู่บ้าน ตำบลของตนให้เจริญยิ่งขึ้นต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นแนวทาง การปรับปรุงและวางแผนพัฒนาตำบลร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องและเป็นแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรและบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบลและชุมชน ให้มีศักยภาพที่เข้มแข็งและยั่งยืน อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาความเป็นอยู่ทางด้านสังคม

เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและประเพณีของจังหวัดนครศรีธรรมราชและประเทศชาติให้ก้าวหน้าและดี
ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา คือ

1. ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด
นครศรีธรรมราช
2. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้าน
การเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก
องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วน
ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจน เป็นข้อมูลในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงาน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความถูกต้อง
2. เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบลในจังหวัด
นครศรีธรรมราช และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง สามารถนำการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาที่
ได้ไปใช้เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
จังหวัดนครศรีธรรมราชให้ดีขึ้น

3. เพื่อให้หน่วยงานต่างๆที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรร่วมกับหน่วยงานภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. นำปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรของคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ศึกษาเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลและสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 3,090 คน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 214 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling technique)
3. แผนพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบไปด้วย 11 โครงการตามแนวทางของการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนิยามศัพท์เพื่อประกอบการวิจัยดังนี้

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบด้วยผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน ประกอบด้วยสมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน

ลักษณะพื้นฐานเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง เพศ อายุ รายได้หลัก อาชีพหลัก ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน การได้รับการฝึกอบรม การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร

อายุ หมายถึง อายุจริงของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน

รายได้หลัก หมายถึง รายได้ต่อเดือนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำรงตำแหน่ง

อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่เป็นรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้แก่ อาชีพข้าราชการการเมือง อาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกร อาชีพรับจ้างทั่วไป และอาชีพค้าขาย

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาในระดับชั้นสูงสุดของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ประสบการณ์ในการดูงาน หมายถึง ประสบการณ์ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ใน การศึกษาดูงานด้านการเกษตรในปี 2549

การได้รับการฝึกอบรม หมายถึง จำนวนครั้งของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงานของทางราชการ ในปี 2549

การติดต่อประสานงาน หมายถึง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ติดต่อเป็นทางการและ ไม่เป็นทางการกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรในปี 2549

การมีส่วนร่วมของในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการเกษตร ตามแนวทางมีส่วนร่วมทั้ง 4 ชั้น คือ

1. การมีส่วนร่วมในการคิด หมายถึง การร่วมกันประชุมปรึกษาหารือในการกำหนดจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการร่วมเสนอปัญหา ความต้องการและร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการเกษตร ร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การร่วมกันวางแผนดำเนินการในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการเกษตรในภาพรวมว่าทิศทางการพัฒนาของท้องถิ่นจะเดินไปในทางใด ควรทำอะไรก่อน อะไรหลัง ร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง การร่วมกันลงทุนและปฏิบัติงานตามการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการเกษตร ร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง การร่วมกันติดตามและประเมินผลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการเกษตร ร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง

การจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร หมายถึง การจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ระยะสามปีและแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลประจำปีที่สุดสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาได้จัดทำขึ้นตามแนวทางของการวางแผนพัฒนาตำบล

แผนพัฒนาด้านการเกษตรประกอบไปด้วยโครงการ/กิจกรรมตามแผนงานดังต่อไปนี้ 1) โครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ 2)โครงการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ 3)โครงการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ 4)โครงการสนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชน 5)โครงการอุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 6)โครงการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิต 7)โครงการฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆ 8)โครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร 9)โครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร 10)โครงการจัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนอ 11)โครงการสนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในส่วนต่างๆของแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว สามารถแยกเป็นประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม

- ความหมายการมีส่วนร่วม
- แนวคิดการมีส่วนร่วม
- ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- ขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วม

2. องค์การบริหารส่วนตำบล

- ความเป็นมาและโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
- รูปแบบการปกครองและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
- แนวคิดและความสำคัญของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

3. สภาพและข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วม

1. ความหมายการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมได้มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันไป แล้วแต่วัตถุประสงค์และการนำไปใช้ในกรณีที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งพอสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมได้คิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การปฏิบัติและรับผิดชอบต่างๆอันมีผลกระทบต่อประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนต้องมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจด้วยว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ การกระจายทรัพยากร และการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม ในการพัฒนาและร่วมติดตาม

ธวัช มกรพงษ์ (2531) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าการพัฒนาชนบทที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องยึดหลักการให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทุกคน ต้องร่วมมือร่วมใจทำกันคนละไม้ละมือ และให้ถือว่าการพัฒนาชนบทเป็นหน้าที่รับผิดชอบของชาวชนบททุกคน

ทศพล กฤตยพิสิฐ (2538) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่เน้นในรูปกลุ่ม/องค์กร หรือชุมชนไว้ว่า หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคล กลุ่มหรือชุมชน มีความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องที่มีผลกระทบใดๆ ต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง แล้วมีการแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของตน จนมาสู่การตัดสินใจกระทำการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ มีความร่วมมือและรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

โดยในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ มีกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนรองรับ ประชาชนที่เข้าร่วมมีการพัฒนาภูมิปัญญา และการรับรู้สามารถคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตของตนเองได้ ประชาชน หรือชุมชนได้พัฒนาขีดความสามารถของตน ในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

สรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติในการมีส่วนร่วมจัดการบริหารผลประโยชน์ การประเมินผล แล้วแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังจากการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ

2. แนวคิดการมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วมได้มีผู้เสนอแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งพอจะสรุปแนวความคิดการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ศิริกุล กลสิวิวัฒน์ (2546) ได้ใช้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสร้างจิตสำนึกแรงจูงใจให้ประชาชน ตระหนักถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาชุมชน คือ จุดสำคัญของวิธีการปฏิบัติงาน พัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการหาวิธีที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังนั้น ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่องานพัฒนาชุมชนคือ พัฒนาการ ที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) ที่จะต้องใกล้ชิดกับชาวบ้านในหมู่บ้านตำบลและองค์กรชุมชน

นอกจากนี้ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2531) ได้ให้แนวความคิดของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา หากจะมองการพัฒนาเป็นเรื่องของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชนแล้ว ในการพัฒนามีตัวแปรที่สำคัญ และควรพิจารณาประเด็นที่สำคัญ 2 ประการ คือ

ประการแรก การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องมีส่วนร่วมในเรื่องของอะไรบ้าง อยู่ในขั้นตอนใดของการพัฒนา

ประการที่สอง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายใดบ้าง หรือใครบ้างที่น่าจะเข้ามามีส่วนร่วม

ชินรัตน์ สมสืบ (2539) กล่าวว่า ในแง่ของหลักการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน นับได้ว่าเป็นแนวคิดที่จะนำประชาชนให้บังเกิดความศรัทธาในตัวเอง (self reliance) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (self confidence) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of belonging) ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถ และประสิทธิภาพในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย โดยที่สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การพิจารณาตัดสินใจแก้ไขปัญหา การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชน

สรุป แนวความคิดการมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลเหมือนกันก็จะทำให้เกิดร่วมกันของส่วนรวมมีความเดือดร้อนเหมือนกันก็จะเป็นการกระทำที่ร่วมกันและตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มให้เป็นไปในทิศทางที่ปรารถนาโดยการตัดสินใจร่วมกัน

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมได้มีอยู่มากมายหลายทฤษฎีด้วยกันซึ่งพอจะสรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) กล่าวว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆคือ ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (representative) และทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory) โดยแต่ละทฤษฎีมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีความเป็นผู้แทน ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำและถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำ เป็นเครื่องหมายของการให้หลักประกันกับการบริหารที่ดี ซึ่งทฤษฎีจะเน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่น การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งโดยคะแนนลับเป็นต้น โดยทฤษฎีนี้ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือบรรดาผู้นำต่างๆ ที่เสนอตัวเข้าสมัครรับการเลือกตั้งเท่านั้น

ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory) ทฤษฎีนี้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของบุคคลนั้นจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการวางแผนนโยบาย ไม่ใช่การเข้าไปมีส่วนร่วมเฉพาะการเข้าไปพิจารณาการเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำเท่านั้น อีกทั้งยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบ คือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

ติน ปรัชญพฤทธิ (2532) ได้จำแนกทฤษฎีการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1) ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำ เป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานที่ดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงไม้ประดับเท่านั้น

2) ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory democracy) ทฤษฎีนี้การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแค่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนนโยบาย ยิ่งกว่านั้น ทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้นคือการไม่ยอมให้มีส่วนร่วมที่นับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

นอกจากนี้ อานาจ อนันตชัย (2537) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วม 5 ทฤษฎี ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (mass persuasion) หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือโดยอาศัยหลักพฤติกรรมมนุษย์ สัญชาตญาณ ซึ่งจะคำนึงถึงการอบรมและความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องคำนึงถึง การสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ให้เกิดความศรัทธาตรงกับความต้องการของผู้ถูกเกลี้ยกล่อม และต้องเหมาะสมกับบุคคล เวลา สถานที่ อีกทั้งเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมนั้นจะต้องมีความเป็นไปได้ที่จะนำมาปฏิบัติ และต้องคำนึงถึงผลการเกลี้ยกล่อมเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การเกลี้ยกล่อมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนได้

2) ทฤษฎีการสร้างขวัญของคนในชาติ (national morale) คนเรามีความต้องการทางด้านร่างกายและทางใจ ดังนั้นการสร้างขวัญที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน ย่อมทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกประทับใจ ชอบทำงานและต่อส่วนรวม อีกทั้งยังทำให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกร่วมกัน (national) คือการสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศตน หรือเน้นค่านิยมในเรื่องผลประโยชน์ของชาติ มีความพอใจในชาติของตน

4) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (leadership) การสร้างผู้นำเป็นการจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทำให้เกิดการร่วมมือปฏิบัติงาน งานมีคุณภาพ มีความสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบ ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่ม ดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยดี

5) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (administrative and method) เป็นการใช้กฎหมาย และระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุด เนื่องจากโดยธรรมชาติของคนจะทำงานตามความสมัครใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก ดังนั้น การใช้ระบบบริหารราชการจึงเป็นการย้าให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. ขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

อนุภรณ์ สุวรรณสัทิสกร (2529) ได้กล่าวถึงแนวทางการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง

1) ร่วมคิด คือ ร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการต่าง วิธีการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์

2) ร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือแล้ว จะต้องร่วมกันเลือกตัดสินใจกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุด หรือเหมาะสมที่สุด

3) ร่วมปฏิบัติตามโครงการ คือ เข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ เช่น ร่วมออกแรงร่วมบริจาคทรัพย์สิน เป็นต้น

4) ร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ได้มีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลรักษา และประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

เช่นเดียวกับ ทศนิยม ไทยาภิรมย์ (2526) ในวิจิตร วิมาลย์ (2544) ที่ได้เสนอขั้นตอนที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม คือ

1) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการร่วมคิดถึงสภาพที่เป็นอยู่ว่ามีอะไรเดือดร้อนบ้างและมีสาเหตุมาจากอะไร

2) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนนับตั้งแต่การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และการพิจารณาในการเลือกแนวทางแก้ไขปัญหา

3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนโครงการที่ได้วางไว้

4) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผลความสำเร็จ หรือความล้มเหลวเป็นระยะๆ แล้วดำเนินการแก้ไข

นอกจากนี้ Rabibhadana (1982) ในพินิจ ลาภานันท์ (2529) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ประสบปัญหาจึงสามารถระบุปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด ไม่ใช่ข้าราชการหรือนักพัฒนาที่เป็นผู้ระบุปัญหาของประชาชน

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ประชาชนในชุมชนควรเป็นผู้เลือกกลยุทธ์ในการพัฒนา เนื่องจากประชาชนในชุมชนเป็นผู้รู้ปัญหาได้ดีที่สุดจึงสามารถกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับทรัพยากรและศักยภาพของชุมชนได้ดี

3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึก ร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เพื่อค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาทางแก้ไขให้การทำงานมีประสิทธิภาพต่อไป

จากขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่จะชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมมีขั้นตอนอย่างไรและมีกระบวนการแบบใด อย่างไรก็ตาม เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาและใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้สรุปแนวทางขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วมตามความต้องการของผู้วิจัยและเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาไว้ดังนี้ (อนุภรณ์ สุวรรณสัทิสกร, 2529)

- 1) ร่วมคิด
- 2) ร่วมตัดสินใจ
- 3) ร่วมในการปฏิบัติ
- 4) ร่วมติดตามและประเมินผล

ซึ่งแนวทางของการมีส่วนร่วมดังกล่าว จะก่อให้เกิดการพัฒนา ร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหา โดยใช้ความรู้ ความสามารถและความชำนาญ ร่วมกับการสนับสนุนจากองค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและในงานส่งเสริมการเกษตรเช่นเดียวกันควรจะนำแนวทางการมีส่วนร่วมไปใช้ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และการพัฒนา ด้านการเกษตรท้องถิ่นอย่างแท้จริง

องค์การบริหารส่วนตำบล

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น และราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะ เป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย

1. รูปแบบการปกครองและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศโดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม 2542)

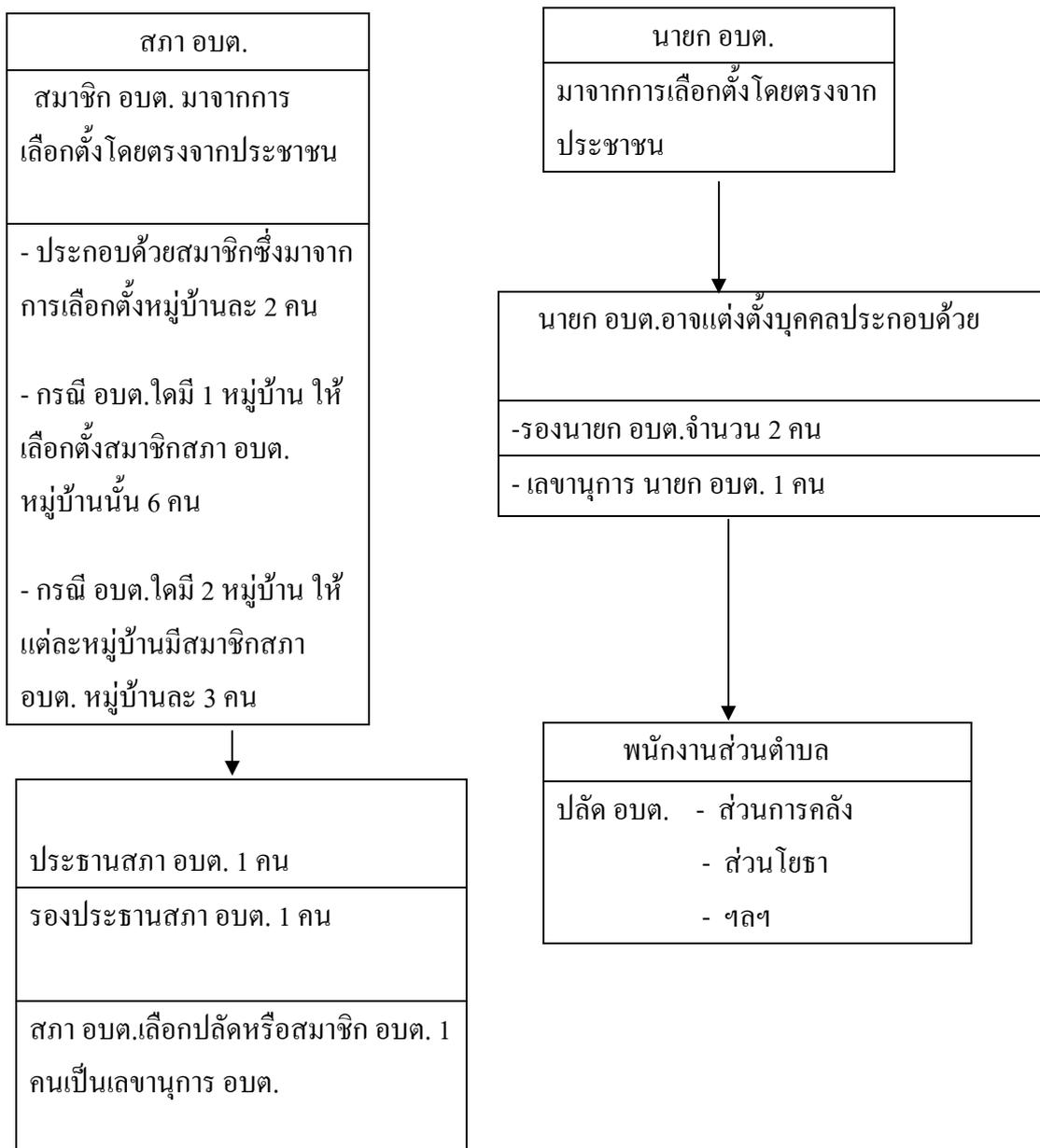
1.1) รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

1.2) รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43)

หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดว่าถ้าสภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวง

มหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อ และเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล
ตาม พ.ร.บ. สถาองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

ภาพที่ 1 แผนภูมิโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา: โกวิท พวงงาม (2543)

2.ฝ่ายการเมือง

ฝ่ายการเมืองประกอบด้วย 3 รูปแบบการปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝ่ายการเมือง และ ฝ่ายประจำ โกวิทช์ พวงงาม (2543)

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน โดยที่ประชุมจะเลือกตั้งให้ เป็นตำแหน่ง ต่างๆ ดังนี้

- 1) ประธานสภา 1 คน
- 2) รองประธานสภา 1 คน
- 3) เลขานุการ 1 คน
- 4) นายก อบต.1 คน
- 5) รองนายก อบต. 2 คน

ส่วนที่เหลือเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.1 อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ องค์การบริหาร 4 ส่วนตำบล

2.1.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่าง ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

2.1.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนา ตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

2.2 อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และ รองนายก 2 คน โดยมีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารกิจการ ดังนี้

2.2.1 บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.2 จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

2.2.3 รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

2.2.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

3. ฝ่ายประจำประกอบด้วย

1) สำนักปลัด อบต. ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไป งานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานประชุม งานเกี่ยวกับตราข้อบังคับตำบล งานนิติกร งานพาณิชย์ งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบังคับ งบประมาณประจำปี งานขออนุมัติดำเนินการตามข้อบังคับ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

2) ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การเบิกจ่าย การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การหักเงินภาษีเงินได้และการนำส่งภาษี การตัด โอนเงินเดือน การรายงานเงินคงเหลือ การจัดทำงบ จัดทำบัญชีทุกประเภท งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย

3) ส่วนโยธา ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบงานประมาณค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคารงานการก่อสร้างงานซ่อมบำรุงงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

4) ส่วนสาธารณสุข (มีเฉพาะ อบต.ชั้นหนึ่ง) ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสุขาภิบาล งานควบคุม โดยติดต่องานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย

3.1 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

- 1) มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- 2) มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้
- 3) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 4) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 5) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 6) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 7) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 8) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 9) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 10) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดังต่อไปนี้

- 1) ให้น้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 2) ให้น้ำและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3) ให้น้ำและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 4) ให้น้ำและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
- 5) ให้น้ำและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

- 8) การควบคุมดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- 9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 12) การท่องเที่ยว
- 13) การผังเมือง

4. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภายใต้การควบคุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กลไกที่สำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะใช้ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาตำบลและแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนคือ แผนพัฒนาตำบล ซึ่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕๘ (๒) กำหนดให้คณะกรรมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล แล้วเสนอสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลตามมาตรา ๔๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงจำเป็นต้องมีแผนพัฒนาตำบลของตนเองตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ระบุถึงหลักการ ไว้ว่า ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลระยะ ๕ ปี และแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี โดยถือเป็นส่วนย่อยของแผนพัฒนาอำเภอ ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีอำนาจอิสระในการจัดทำแผนพัฒนาอย่างเต็มที่ แผนพัฒนาตำบลดังกล่าวจะแสดงกิจกรรมและโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล และ ส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นอื่นทุกหน่วยที่ปฏิบัติในพื้นที่ตำบล อีกทั้งมีการประสานในแนวตั้งกับแผนพัฒนา อำเภอและประสานในแนวราบกับแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นในอำเภอด้วย

5. การจัดทำแผนพัฒนาตำบล

แนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลโดยองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น อาจกล่าวได้ว่า หลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาท อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลมีการ

เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก กล่าวคือ การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชน ความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตัวเองโดยเฉพาะ

ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นมากขึ้น และยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาความอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ที่กว้างขวาง ซึ่งนอกเหนือจากการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนท้องถิ่นแล้ว ยังรวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย โดยต้องเปิดให้องค์กรประชาคมท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น

กรมการปกครอง (2543) ได้นำเสนอแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาตำบลไว้ว่า

1) การจัดทำแผนพัฒนาตำบลเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 59 ให้กรมการปกครององค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำแผนพัฒนาเพื่อการบริหารกิจการของตำบล และเพื่อใช้ในการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2) เป็นเครื่องมือในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปตามอำนาจหน้าที่เพื่อการจัดสรรทรัพยากร ผลประโยชน์เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

ในส่วนของความสำคัญของแผนพัฒนาตำบลได้มีการนำเสนอไว้ทั้งในส่วนขอแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลดังมีรายละเอียดคือ

1) เป็นเงื่อนไขในการดำเนินกฎหมาย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล 2537 มาตรา 46 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 อนุมาตรา (1)

2) วัตถุประสงค์ของการทำแผน

2.1) กำหนดสภาพการพัฒนาที่พึงประสงค์หรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามความต้องการของประชาชน

2.2) กำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนา

2.3) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และตามลำดับความสำคัญของปัญหาเร่งด่วน

6. ประโยชน์ของแผนพัฒนาตำบล

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2546) ระบุประโยชน์ของการวางแผนไว้ดังนี้

1) บรรลุเป้าหมาย (attention of objective) เพราะการวางแผนจะมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของแผนที่จะบรรลุถึง ซึ่งหาจุดหมายที่กำหนดไว้ชัดเจนก็จะช่วยให้การบริหารแผนมีทิศทางมุ่งตรงต่อจุดหมายที่วางไว้ได้

2) ประหยัด (economical operation) ฝ่ายต่างๆจะต้องมีการประสานงานกันและกิจกรรมที่ดำเนินการมีความต่อเนื่องกัน เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

3) ลดความไม่แน่นอน (reduction of uncertranity) เนื่องจากงานวางแผนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ในอนาคต การวางแผนที่มีประสิทธิภาพมาจากการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงพื้นฐานที่เกิดขึ้น ทำให้สามารถป้องกันเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงในอนาคตได้

4) เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (basic of control) ช่วยให้ผู้บริหารกำหนดหน้าที่การควบคุม
ขึ้น

5) ส่งเสริมนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (encourages innovation and creativity) ทั้งนี้การ
วางแผนจะเป็นการระดมปัญญาของคณะทำงานด้านการวางแผนทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆและ
สร้างสรรค์ นำมาใช้ประโยชน์แก่องค์กร

6) พัฒนาแรงจูงใจ (improves motivation) การวางแผนเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความร่วม
แรงร่วมใจในการทำงานของผู้บริหารและเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มคนงานเพราะรู้ว่
องค์กรคาดหวังอะไรจากเขา ทั้งยังเป็นเครื่องมือฝึกและพัฒนาแรงจูงใจสำหรับผู้บริหารในอนาคต

7) พัฒนาการแข่งขัน (improves competitive strength) การวางแผนที่มีประสิทธิภาพทำ
ให้องค์กรมีการแข่งขันกันมากกว่าองค์กรที่ไม่มีการวางแผนหรือวางแผนไม่มีประสิทธิภาพเพราะ
สัมพันธ์กับการขยายขอบข่ายการทำงาน เปลี่ยนแปลงการทำงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

8) ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (better coordination) การวางแผนได้สร้างความมั่นใจใน
เรื่องของเอกภาพที่จะบรรลุจุดหมายขององค์กร ทำให้กิจกรรมต่างๆมุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน

7. ประเภทของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ผลจากการยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาองค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานงาน
แผนพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 แทน ซึ่งจะมีผลให้การวางแผนพัฒนาตำบลจาก
รูปเดิมที่มีการจัดทำแผนพัฒนา 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปี จะต้องแทนที่ด้วยการจัดทำแผนพัฒนา
ตำบลตามระเบียบใหม่ โดยระเบียบว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นได้จัดประเภทของแผนพัฒนาตำบลไว้ดังนี้

1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดง
ถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ

2) แผนพัฒนา 3 ปี หมายถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดขึ้นสำหรับปีงบประมาณในแต่ละปี โดยมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะยาว 3 ปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงทุกปี ที่สำคัญแผน 3 ปียังมีความสัมพันธ์กับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำงบประมาณในระบบมุ่งเน้นผลงาน ทั้งนี้เอกสารที่รวบรวมแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้ทราบถึงกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่ที่ดำเนินการจะเรียกว่า “แผนปฏิบัติการ”

8. องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

แนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ได้กำหนดองค์การที่มีส่วนนารจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย

- 1) ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกรรมการ
- 2) กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทุกคน กรรมการ
- 3) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลคัดเลือก
ไม่เกินสามคน กรรมการ
- 4) ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำองค์กรภาคเอกชนหรือองค์กรประชาชนกรรมการที่
คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคัดเลือกจำนวนไม่เกินห้าคน

4) พนักงานส่วนตำบลที่ได้รับมอบหมาย

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการสนับสนุนจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำหนดแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) วิเคราะห์และประสานงานโครงการท้องถิ่น
- 3) จัดทำร่างพัฒนา

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสาขาหรือคณะทำงานตามความเหมาะสม เพื่อช่วยเหลือการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ก็ได้

9. ขั้นตอนในการจัดทำแผนองค์การบริหารส่วนตำบล

การจัดทำแผนพัฒนาตำบลดำเนินการโดยคณะทำงานสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนซึ่งคณะกรรมการบริหารแต่งตั้ง ประกอบด้วยกรรมการบริหารสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิในตำบล โดยมี ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะทำงาน ทั้งนี้ ให้นายอำเภอแต่งตั้งปลัดอำเภอคนหนึ่งเป็นที่ปรึกษาคณะทำงาน และมอบหมายให้ คปต. สนับสนุนและให้คำปรึกษา ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล

การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนายจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดโดยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
- 2) ได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาห้าปีจะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยดำเนินการ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และจัดทำร่างแผนพัฒนาห้าปี

2) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3) เสนอคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ความเห็น สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ต้องเสนอคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น แต่เสนอศูนย์ประสานการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเห็นแทน

4) เสนอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาตามข้อ 32

สภาท้องถิ่นพิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาห้าปี แล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาตามข้อ 33 สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ต้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เสนอคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ/กิ่งอำเภอพิจารณาแล้วเสนอนายอำเภอพิจารณาตามข้อ 33

ในกรณีที่สภาท้องถิ่นไม่เห็นชอบร่างแผนพัฒนาให้นำกลับไปพิจารณาทบทวนใหม่ภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ไม่เห็นชอบแล้วนำเสนอใหม่ หากสภาท้องถิ่นยืนยันไม่เห็นชอบอีกให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่เห็นชอบต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาตามข้อ 33 สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ต้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เสนอคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ/กิ่งอำเภอพิจารณาแล้วเสนอนายอำเภอพิจารณาตามข้อ 33

ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาร่างแผนพัฒนาห้าปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และเมืองพัทยา ตามข้อ 32 แล้ว หากเห็นชอบให้ลงนามอนุมัติ ถ้าไม่เห็นชอบให้ส่งคืนพร้อมทั้งเหตุผลเพื่อพิจารณาทบทวนแล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วย ให้ส่งสภาท้องถิ่นพิจารณาใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคืนมา ถ้าสภาท้องถิ่นมีมติยืนยันด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นเท่าที่มีอยู่ให้ถือเป็นที่สุด

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นอำนาจของนายอำเภอ

การจัดทำแผนพัฒนาประจำปีให้ทบทวนจากแผนพัฒนาห้าปี โดยดำเนินการ ดังนี้

1) กำหนดรายละเอียดของโครงการ ระบุที่มาของงบประมาณ และจัดทำร่างแผนพัฒนาประจำปี

2) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3) เสนอคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ความเห็น สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ต้องเสนอคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ความเห็น แต่เสนอศูนย์ประสานการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเห็นแทน แล้วเสนอขอรับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

4) ได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารท้องถิ่น

แผนพัฒนาให้จัดทำตามระยะเวลา ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาให้จัดทำเสร็จก่อนแผนพัฒนาห้าปี

2) แผนพัฒนาห้าปีให้จัดทำเสร็จก่อนแผนพัฒนาห้าปี

3) แผนพัฒนาประจำปีให้จัดทำเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปี

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำแผนตามวรรคหนึ่งแล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสองให้เป็นอำนาจของนายอำเภอแล้วแจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยให้ทราบ

10. โครงสร้าง

แผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลจะประกอบไปด้วยโครงการและงานทั้งกิจกรรม ๒ ประเภท คือ ประเภท ที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเองด้วยงบประมาณของตน

กับประเภทที่องค์การบริหารส่วนตำบลขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น และที่ส่วนราชการอื่นดำเนินการในพื้นที่ตำบล

11. แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล แบบมีส่วนร่วม

การวางแผน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดทิศทางการบริหารองค์กร โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย แนวทางการดำเนินงาน และวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกันอย่างมีระบบ เพื่อให้องค์กรสามารถบริหารงานภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุผลในการบริหารงานตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (กรมการปกครอง : 2543)

12. ความสำคัญของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

เป็นเงื่อนไขตามกฎหมาย การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะต้องดำเนินการจัดทำให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 46 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 อนุมาตรา(1)

13. วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนา
- 2) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และเป็นไปตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วน
- 3) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประสานงานการปฏิบัติการพัฒนากับหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่

สภาพและข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราช (มักเรียกสั้น ๆ ว่า นคร) เป็นจังหวัดในประเทศไทย ที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ (รองจากสุราษฎร์ธานี) ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 780 กิโลเมตร มีประวัติ

ความเป็นมาที่ยิ่งใหญ่กว่าเมืองใด ๆ ในภาคใต้ ในฐานะที่เคยเป็นเมืองเจ้าพระยามหานคร มีเมืองใหญ่น้อย ขึ้นอยู่กับเมืองนครศรีธรรมราช เป็นศูนย์กลางทางพุทธ ศาสนาในสมัยอาณาจักรศรีวิชัย นครศรีธรรมราชอยู่ห่าง จากกรุงเทพฯ โดยทางรถไฟ 832 กิโลเมตร และ 780 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ มีพื้นที่ 9,942.5 ตารางกิโลเมตร ทางด้านทิศตะวันตกเป็นที่ราบสูง มีภูเขาและป่าใหญ่ซึ่งลาดต่ำไปทางทิศตะวันออกจนเป็นที่ราบจดชายฝั่งอ่าวไทย อาณาเขตทิศเหนือจดสุราษฎร์ธานี ทิศใต้จดตรัง พัทลุงและ สงขลา ทิศตะวันตกจดกระบี่ แบ่งการปกครองออกเป็นหลายอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอชะอวด อำเภอฉวาง อำเภอ เขียวใหญ่ อำเภอหัวไทร อำเภอขนอม อำเภอลานสกา อำเภอปากพนัง อำเภอพิปูน อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอลิขิต อำเภอท่าศาลา อำเภอทุ่งสง อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอนาบอน อำเภอพรหมคีรี อำเภอบางขัน อำเภอจุฬาภรณ์ อำเภอถ้ำพรรณรา กิ่งอำเภอนบพิตำ และกิ่งอำเภอพระพรหม มีแม่น้ำสำคัญ 4 สาย คือ แม่น้ำตาปี ปากพนัง ปากพูน และแม่น้ำนครศรีธรรมราช

1. ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดแตกต่างกันไปตามลักษณะของเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขาที่มีความยาวของคาบสมุทร เป็นผลให้ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

- 1) บริเวณที่ราบตอนกลาง บริเวณพื้นที่อำเภอเมือง ลิขิต ขนอม ลานสกา พรหมคีรี ร่อนพิบูลย์ ชะอวด และอำเภอพระพรหม มียอดเขาหลวงสูงที่สุดในภาคใต้ 1,835 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล
- 2) ที่ราบชายฝั่งตะวันออก ตั้งแต่เทือกเขาตอนกลางถึงฝั่งอ่าวไทย บริเวณที่ราบของอำเภอ ขนอม ลิขิต ท่าศาลา เมือง ปากพนัง เขียวใหญ่ หัวไทร และชะอวด
- 3) ที่ราบด้านตะวันตก บริเวณที่ราบระหว่างเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาบรรทัด บริเวณพื้นที่อำเภอพิปูน ทุ่งใหญ่ ฉวาง นาบอน บางขัน ถ้ำพรรณรา และทุ่งสง

2. ประชากร การเมือง การปกครอง

จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรทั้งหมด 1,502,645 คน ชาย 746,836 คน หญิง 755,809 คน ความหนาแน่น 154 คนต่อตารางกิโลเมตร 419,407 หลังคาเรือน ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใน เขตชนบท

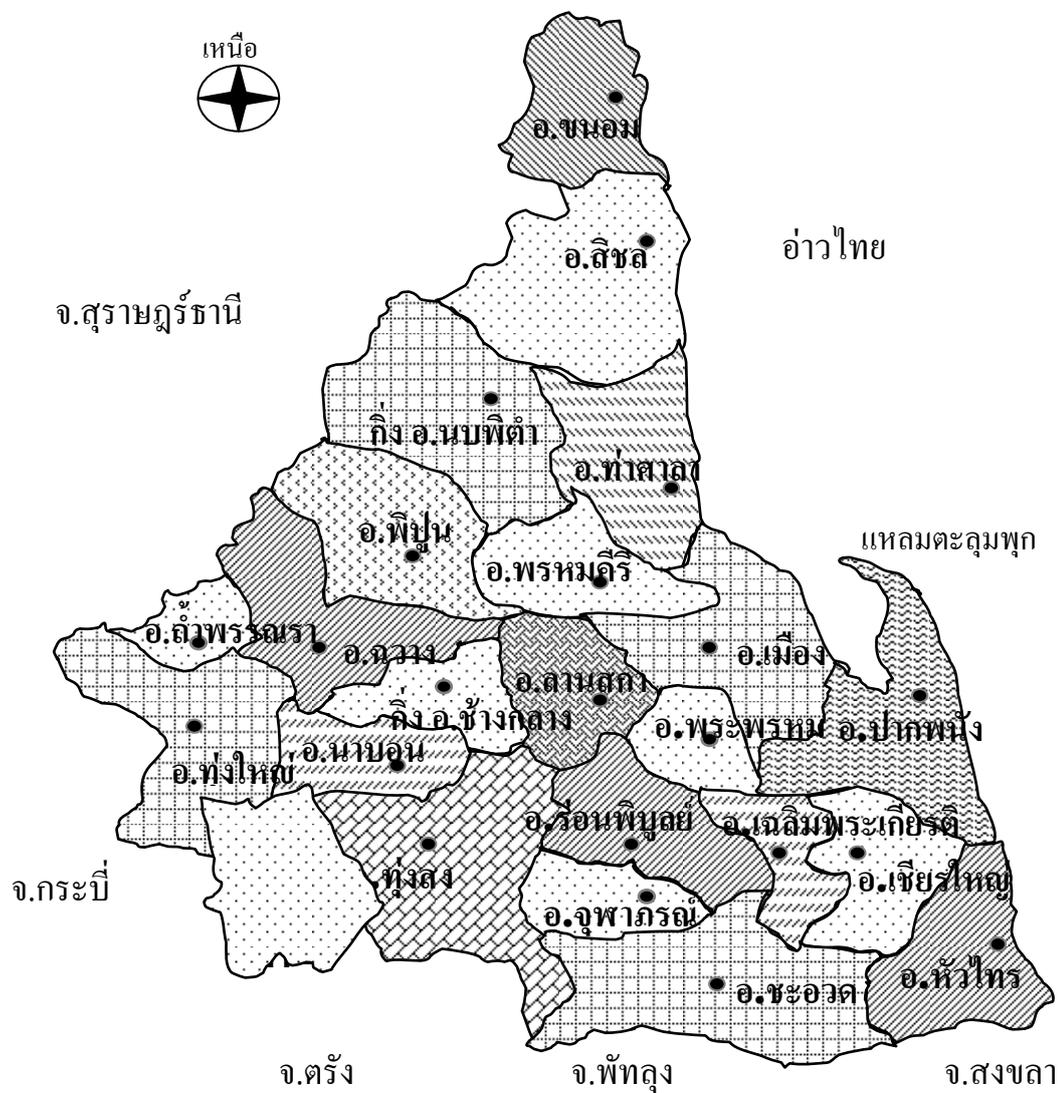
แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 21 อำเภอ 2 กิ่ง 165 ตำบล 1,545 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นมี 3 รูปแบบ ประกอบด้วย เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง และเทศบาลตำบล 21 แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 160 แห่ง เทศบาลมีทั้งหมด 24 เทศบาล ซึ่งดำเนินกิจการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น

แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 10 เขต มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 12 คน (จากการเลือกตั้ง 10 คน จากบัญชีรายชื่อ 2 คน) สมาชิกวุฒิสภา 5 คน

3. การปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีการปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ ประกอบด้วย เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง (เทศบาลตำบลปากแพรกยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองทุ่งสง เมื่อ 8 มีนาคม 2547) และเทศบาลตำบล 21 แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง องค์การบริหาร ส่วนตำบล 160 แห่ง เทศบาล มีทั้งหมด 24 เทศบาล

แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา: ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2549

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เริงศักดิ์ ส่งสุข (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการพัฒนาบริหารงานท้องถิ่นมาก ในด้านการร่วมพิจารณาโครงการ และร่วมตัดสินใจ รองลงมาคือ ร่วมประชุม ร่วมประเมินผล และร่วมดำเนินงานตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานท้องถิ่นคือ ประเภทของสมาชิก การติดต่อหน้าที่การงานกับเจ้าหน้าที่และความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน

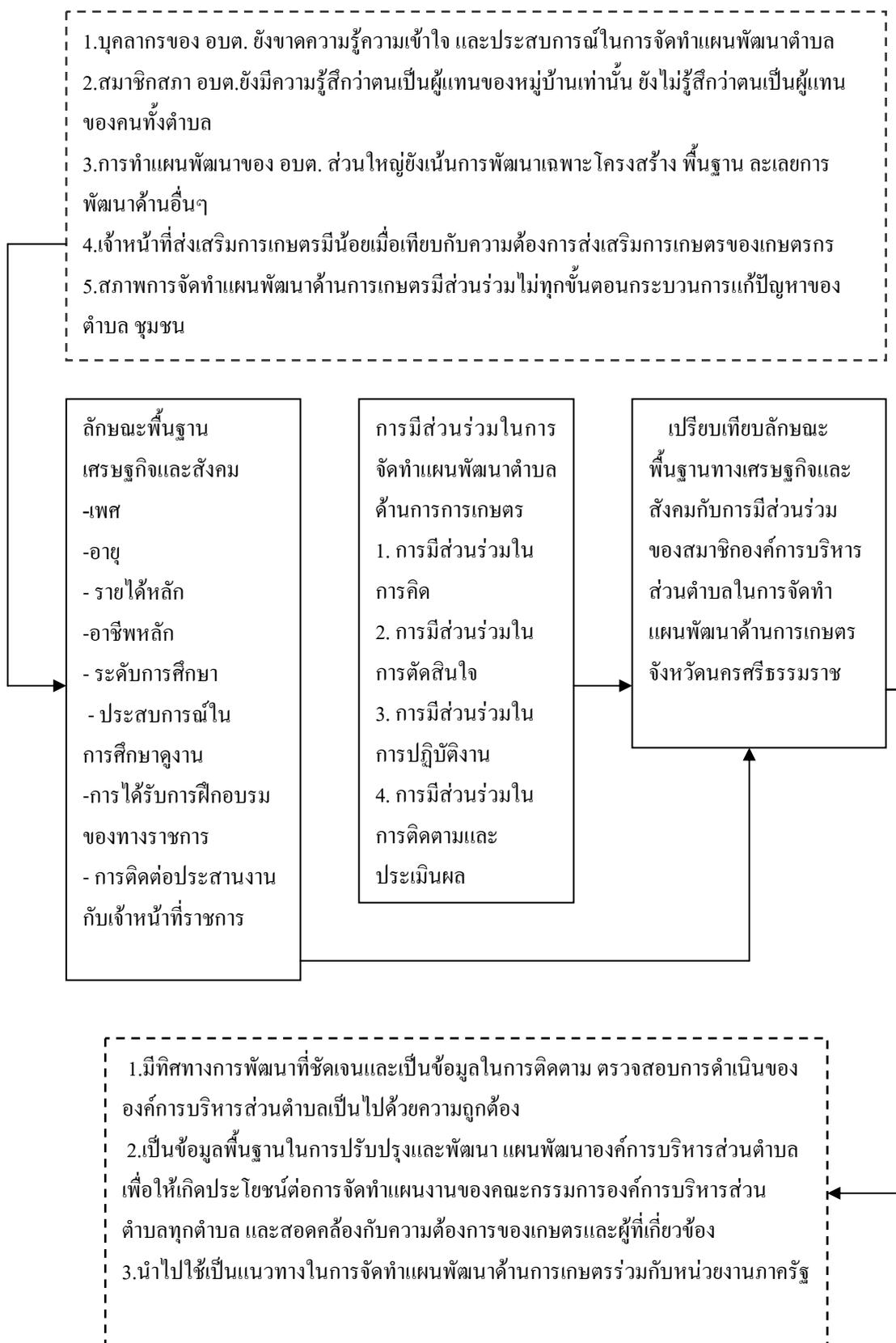
3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์เรื่อง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม

ถิรยุทธ ฉันทิกุล (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในงานส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในด้านการเป็นประธานและกรรมการของกลุ่มมาก่อนและเคยเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องการเกษตร ตลอดจนมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรค่อนข้างสม่ำเสมอ และมีความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ค่อนข้างดีและมีความมุ่งหวังในชีวิตในทางที่ดี กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรที่ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับสูง ได้แก่ การเข้าร่วมตัดสินใจในงานพัฒนาหมู่บ้าน การนำข่าวสารไปสู่เพื่อนบ้าน การเข้าร่วมประชุมและการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การให้ความร่วมมือในโครงการ การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนบ้าน การนำความรู้ใหม่ ๆ ไปถ่ายทอด การแสดงความคิดเห็นและวางแผนในโครงการ การพบปะตามจุดนัดพล การให้ความร่วมมือในการทำแหล่งสาธิต การปรึกษาปัญหากับนักวิชาการและการออกเยี่ยมเยียน

สมัคร ไพศาลพงษ์ (2547: บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาโดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพการเกษตร ในทุกด้าน พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพการเกษตรในระดับมาก ข้อเสนอแนะ 1) การจัดทำแผนพัฒนาประจำปีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้ความสำคัญและต้องแจ้งรายได้ พร้อมทั้งแหล่งที่มาของเงินงบประมาณประจำปีให้สมาชิกสภาทุกคนได้ทราบ เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับจำนวนงบประมาณที่มีและตรงกับปัญหา ความต้องการในการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกรที่สมาชิกสภาได้รับการร้องเรียน 2.) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ควรนำปัญหาและความต้องการของเกษตรกรที่ได้รับการร้องเรียนนำเข้าไปประชุม เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการที่ต้องนำไปจัดทำแผนพัฒนาประจำปี 3.) การนำเสนอโครงการส่งเสริมอาชีพการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ควรสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ

พระมหาธีรยุทธ สุภิชะ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนพัฒนาตำบล ศึกษากรณี อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลในระดับที่ค่อนข้างสูง ซึ่งมีอยู่ 4 ขั้นตอน คือการศึกษาปัญหา การจัดทำแผนพัฒนาตำบล การปฏิบัติตามและการประเมินผลแผนพัฒนา ในขณะที่คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องประสบปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วม ในระดับที่ค่อนข้างสูง โดยพบมากในกลุ่มผลประโยชน์ ระบบโครงสร้างอำนาจ นอกจากนี้พบว่าเพศชายมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลสูงกว่าเพศหญิง คนโสดมีโอกาสเข้าร่วมมากกว่าผู้ที่สมรสแล้ว ผู้ที่มีการศึกษาดำเข้ามามีส่วนร่วมสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง รายได้ปานกลางเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนสูงกว่าผู้ที่มีรายได้สูง

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 รายได้หลัก
- 1.4 อาชีพหลัก
- 1.5 ระดับการศึกษา
- 1.6 ประสบการณ์ในการดูงาน
- 1.7 การได้รับการฝึกอบรม
- 1.8 การติดต่อประสานงานกับ
เจ้าหน้าที่ศูนย์ถ่ายทอด
เทคโนโลยีฯ

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมในการจัดทำ

แผนพัฒนาด้านการเกษตร

1. การมีส่วนร่วมในการคิด
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม
และประเมินผล

บทที่ 3

วิธีการและอุปกรณ์

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด นครศรีธรรมราช จำนวน 6 อำเภอ จำนวนประชากรศึกษาทั้งสิ้น 3,090 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลาย ขั้นตอน (multistage sampling technique) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดให้ทุกอำเภอในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่ทำการศึกษา รวมทั้งหมด 23 อำเภอ สุ่มอำเภอที่ทำการศึกษาร้อยละ 25 (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2539: 77) โดยการจับสลาก ได้ 6 อำเภอ ดังนี้ อ.เมือง อ.ลานสกา อ.พรหมคีรี อ.พระพรหม อ.ท่าศาลา อ.ฉ่ำพรรณรา

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มตำบลที่อยู่ในอำเภอ โดยการจับสลากตำบลตัวอย่างในอำเภอตัวอย่าง ที่ได้จากการสุ่มในขั้นตอนที่ 1 ร้อยละ 25 จาก 40 ตำบล ได้ตัวอย่างจำนวน 10 ตำบลมี 78 หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร อบต. และฝ่ายสภา อบต. ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 214 คน โดยแบ่งการดำรงตำแหน่งเป็นฝ่ายดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อบต.	จำนวน (หมู่บ้าน)	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	
		ฝ่ายบริหาร อบต.	ฝ่ายสภา อบต.
อบต.นาทราย	6	4	12
อบต.นาเคียน	9	4	18
อบต.โพธิ์เสด็จ	8	4	15
อบต.กำโลน	7	4	24
อบต.พรหมโลก	8	4	12
อบต.บ้านเกาะ	7	4	14
อบต.นาพรุ	7	4	14
อบต.ถ้ำพรรณรา	10	4	20
อบต.โมคลาน	15	4	30
อบต.โพธิ์ทอง	7	4	15
10 อบต.	78	40	174
รวมประชากรทั้งสิ้น		214 คน	

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม (2549)

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายปิด(Close question) และแบบปลายเปิด (Open-ended question) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช

การวัดตัวแปร

ผู้วิจัยได้ทำการวัดตัวแปรที่สำคัญในการวิจัย ดังนี้

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม คือ เพศ อายุ รายได้หลัก อาชีพหลัก ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาคูงาน การได้รับการฝึกอบรม การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร

1. ลักษณะคำถามในตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรเป็นมาตราประมาณค่าแบบ Numerical rating scale โดยประยุกต์ตามแบบของ Likert Scale (1932) อ้างถึงใน อุทุมพร ทองอุไทย(2520) ทั้งนี้ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับ และการให้คะแนนดังนี้

ค่าคะแนนของระดับการมีส่วนร่วม

มีส่วนร่วมมากที่สุด ให้คะแนน 5

มีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	4
มีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	3
มีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	2
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

2. ลักษณะคำถามตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ที่ตอบสนองความคิดเห็นอย่างอิสระของปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องและวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์
2. จัดทำแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามและการสัมภาษณ์ที่ได้จากการตรวจเอกสารและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อให้แบบสัมภาษณ์สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบถ้วน
3. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบก่อนนำไปเก็บข้อมูล
4. นำแบบสัมภาษณ์ทดสอบกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) และความเชื่อมั่น (reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1970) อ้างถึงใน สำเร็จ และสุวรรณ (2537)

$$\alpha = \frac{k}{(k-1)} \left\{ \frac{1 - \sum s_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k = จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum s_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผลการทดสอบเครื่องมือ (Pre - test) กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย จำนวน 30 คน ในการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยประชุมพร้อมกันเพื่อทำความเข้าใจในแบบสัมภาษณ์ให้ตรงกัน แบ่งการสัมภาษณ์ในแต่ละตอนของแบบสัมภาษณ์ให้รับผิดชอบของแต่ละคนให้เรียบร้อย นัดวัน เวลาสถานที่ที่จะทำการเก็บข้อมูลแก่ผู้เข้าประชุมทุกคน
2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะต้องยื่นหนังสือราชการและเข้าพบกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนทำการเก็บข้อมูล เพื่อนัดวันเวลาสถานที่ที่จะทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลแก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วง เดือนธันวาคม 2549 ถึง เดือนมีนาคม 2550 แบบพบกันโดยตรงระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ (Face to face interview)
4. นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และแปลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จัดหมวดหมู่ ลกรหัส และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยวิธีการหา ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Means)

2. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Divition) เกณฑ์มาตรฐานการแปลความหมายโดย อุทุมพร ทองอุไทย (2520) ได้กำหนดค่าเฉลี่ยกลางไว้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.20 – 5.00 มากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 มาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 ปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 น้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 น้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการเกษตรที่แตกต่างกัน ด้วยค่า t – test และค่า F – test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ในแต่ละคู่ใช้วิธี Scheffe' test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัยประกอบด้วย 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 2 แสดงลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
ได้ผลการศึกษาดังนี้

(n = 214)		
ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	204	95.3
หญิง	10	4.7
2. อายุ		
น้อยกว่า 40 ปี	19	8.9
40 – 45	131	61.2
ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	64	29.9

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 214)		
ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. รายได้/เดือน		
น้อยกว่า 5,001 บาท	118	55.1
5,001 – 9,999 บาท	49	22.9
ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป	47	22.0
4. อาชีพ		
ข้าราชการการเมือง	10	4.7
ธุรกิจส่วนตัว	134	62.6
เกษตรกรกรรม	32	15.0
รับจ้างทั่วไป	21	9.8
ค้าขาย	17	7.9
5. การศึกษา		
ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า	62	28.9
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	114	53.3
ปริญญาตรีขึ้นไป	38	17.8
6. ประสบการณ์ในการศึกษาคูงาน		
ไม่เคย	64	29.9
1-2 ครั้ง	108	50.5
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	42	19.6
7. การได้รับการฝึกอบรม		
ไม่เคย	92	43.0
1-2 ครั้ง	93	43.5
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	29	13.5
8. การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่		
ไม่เคย	52	24.3
1-2 ครั้ง	90	42.0
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	72	33.7

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

- 1) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 95.3 เพศหญิงร้อยละ 4.7
- 2) อายุ ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในช่วง 40-45 ปี มากที่สุดร้อยละ 61.2 รองลงมาคือช่วงอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป ร้อยละ 29.9 และน้อยกว่า 40 ปี ร้อยละ 8.9
- 3) รายได้ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 5,001 บาทมากที่สุด ร้อยละ 55.1 รองลงมาคือรายได้ระหว่าง 5,001 – 9,999 บาท ร้อยละ 22.9 และมีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไปและน้อยที่สุดร้อยละ 22.0
- 4) อาชีพ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด ร้อยละ 62.6 รองลงมาคืออาชีพเกษตรกร ร้อยละ 15.0 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 9.8 อาชีพค้าอื่นๆ ร้อยละ 7.9 และข้าราชการการเมือง ร้อยละ 4.6 น้อยที่สุด
- 5) การศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่ามากที่สุดคือ ร้อยละ 53.3 รองลงมาคือการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 28.9 และน้อยที่สุดคือระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 17.8
- 6) ประสบการณ์ในการศึกษาดูงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 1-2 ครั้ง มากที่สุดคือ ร้อยละ 50.5 รองลงมาไม่เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน ร้อยละ 29.9 และประสบการณ์ในการศึกษาดูงานตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 19.6 น้อยที่สุด
- 7) การได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานทางราชการของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การได้รับการฝึกอบรม 1-2 ครั้ง ร้อยละ 43.5 มากที่สุด รองลงมาไม่เคยได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 43.0 และน้อยที่สุดการได้รับการฝึกอบรมตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 13.5

8) การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุดคือ 1- 2 ครั้งร้อยละ 42.0 รองลงมาคือการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไปร้อยละ 33.7 และไม่เคยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ ร้อยละ 24.3 น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมในการคิดของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

(n = 214)			
โครงการด้านการเกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมในการคิด			
โครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ	3.07	1.12	ปานกลาง
โครงการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ	3.00	1.20	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ	3.00	1.18	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชน	2.77	1.41	ปานกลาง
โครงการอุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	2.83	1.41	ปานกลาง
โครงการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิต	2.73	1.32	ปานกลาง
โครงการฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆ	2.95	1.30	ปานกลาง
โครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร	2.94	1.25	ปานกลาง
โครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร	3.03	1.28	ปานกลาง
โครงการจัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนอ	3.05	1.30	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีน	2.95	1.22	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.93	1.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการคิดของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 2.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.07) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด ต่อมาโครงการจัดทำแผนการจัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนออยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.05) เป็นลำดับที่สอง มีส่วนร่วมในโครงการจัดทำแผนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรอยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{X}= 3.03$)เป็นลำดับที่สาม มีส่วนร่วมในโครงการจัดทำแผนการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพและโครงการจัดทำแผนการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ($\bar{X}= 3.00$) มีส่วนร่วมในโครงการจัดทำแผนการฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆและโครงการจัดทำแผนการสนับสนุนรักษาโรค/วัคซีนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ ($\bar{X}= 2.95$)โครงการจัดทำแผนการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.94$) โครงการจัดทำแผนการอุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=2.83$) โครงการจัดทำแผนการสนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}= 2.77$) โครงการจัดทำแผนการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิตเป็นลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=2.73$)

ตารางที่ 4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

(n = 214)

โครงการด้านการเกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
โครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ	2.95	1.29	ปานกลาง
โครงการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ	3.07	1.32	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ	2.98	1.40	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชน	2.85	1.33	ปานกลาง
โครงการอุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	2.77	1.36	ปานกลาง
โครงการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิต	2.96	1.35	ปานกลาง
โครงการฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆ	3.10	1.27	ปานกลาง
โครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร	3.05	1.31	ปานกลาง
โครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร	3.01	1.34	ปานกลาง
โครงการจัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนอ	2.92	1.39	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนรักษาโรค/วัคซีน	3.04	1.27	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.97	1.60	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำโครงการฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.10$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด

ต่อมาการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดทำโครงการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$) เป็นลำดับที่สอง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดทำโครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$)เป็นลำดับที่สาม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำโครงการสนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04$)มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$) โครงการจัดทำโครงการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.98$) โครงการจัดทำแผนการอุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=2.96$)มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.95$) ต่อมาการจัดทำโครงการจัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$)การจัดทำโครงการสนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=2.77$) การจัดทำโครงการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิตเป็นลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=2.73$)

ตารางที่ 5 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำ
แผนพัฒนาด้านการเกษตร

(n = 214)

โครงการด้านการเกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน			
โครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ	3.05	1.27	ปานกลาง
โครงการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ	2.90	1.32	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ	2.98	1.33	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชน	2.76	1.30	ปานกลาง
โครงการอุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	2.92	1.30	ปานกลาง
โครงการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิต	2.81	1.43	ปานกลาง
โครงการฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆ	2.91	1.33	ปานกลาง
โครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร	2.95	1.24	ปานกลาง
โครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร	3.06	1.20	ปานกลาง
โครงการจัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนอ	3.03	1.27	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีน	2.99	1.34	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.94	1.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 2.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำโครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.06) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด ต่อมาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.05) เป็นลำดับที่สอง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทำโครงการจัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามทีกลุ่มเสนออยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.03)เป็นลำดับที่สาม การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำโครงการสนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีนอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =2.99)มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำโครงการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =2.98)ร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำโครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =2.95)มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำโครงการอุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง(\bar{X} =2.92) มีส่วนร่วมปฏิบัติงานจัดทำโครงการฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง(\bar{X} =2.91) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำโครงการส่งเสริมให้เกษตรกรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =2.90)การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำโครงการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง(\bar{X} =2.81)มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำโครงการสนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชนเป็นลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.76)

ตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

(n = 214)			
โครงการด้านการเกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
โครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ	2.88	1.37	ปานกลาง
โครงการส่งเสริมให้เกษตรกรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ	3.04	1.31	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ	2.81	1.40	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชน	2.89	1.41	ปานกลาง
โครงการอุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	2.96	1.39	ปานกลาง
โครงการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิต	2.95	1.35	ปานกลาง
โครงการฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆ	2.93	1.36	ปานกลาง
โครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร	2.92	1.41	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 214)			
โครงการด้านการเกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
โครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร	2.78	1.42	ปานกลาง
โครงการจัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนอ	3.00	1.40	ปานกลาง
โครงการสนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีน	3.09	1.35	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.93	1.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=2.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำโครงการสนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.09$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด ต่อมามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำโครงการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04$) เป็นลำดับที่สอง มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการทำโครงการจัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$) เป็นลำดับที่สาม จัดทำโครงการอุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.96$) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำโครงการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.95$) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำโครงการฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.93$) มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการจัดทำโครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.92$) จัดทำโครงการสนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.76$) มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.88$) ร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำโครงการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.81$) ร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรเป็นลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.78$)

**ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก
องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร**

ตารางที่ 7 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามเพศของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

เพศ	N	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมในการคิด			
ชาย	204	2.94	.86
หญิง	10	3.00	.88
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
ชาย	204	2.99	.93
หญิง	10	2.70	.84
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน			
ชาย	204	2.95	.95
หญิง	10	2.69	.77
มีส่วนร่วมในการประเมินผล			
ชาย	204	2.94	1.00
หญิง	10	2.76	1.05

จากตารางที่ 7 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นเพศชายมีส่วนร่วมตัดสินใจ, ปฏิบัติงาน, ติดตามและประเมินผล ในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรมากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 8 ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับเพศของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วม/ เพศ	\bar{X}	S.D.	df.	t	Sig
การมีส่วนร่วมในการคิด					
ชาย	2.94	.86	212	.209	.84
หญิง	3.00	.88			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ชาย	2.99	.93	212	.968	.75
หญิง	2.70	.84			
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน					
ชาย	2.95	.95	212	.872	.70
หญิง	2.69	.77			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
ชาย	2.94	1.00	212	.561	.62
หญิง	2.76	1.05			

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามเพศของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าเพศแตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามอายุของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

อายุ	N	X	S.D.
การมีส่วนร่วมในการคิด			
น้อยกว่า 40 ปี	58	2.89	.84
40 – 45 ปี	87	2.97	.94
ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	69	2.94	.78
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
น้อยกว่า 40 ปี	58	2.95	.80
40 – 45 ปี	87	2.98	1.03
ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	69	2.98	.90
รวม	214	2.97	.93
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน			
น้อยกว่า 40 ปี	58	2.80	.87
40 – 45 ปี	87	2.99	1.05
ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	69	3.00	.84
รวม	214	2.94	.94
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
น้อยกว่า 40 ปี	58	2.82	.97
40 – 45 ปี	87	2.96	1.11
ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	69	2.99	.86
รวม	214	2.93	1.00

จากตารางที่ 9 แสดงว่าค่าเฉลี่ยรวมอายุของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยโดยจำแนกเป็นรายด้านดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.97 การมีส่วนร่วมในการคิด 2.94 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 2.94 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับอายุของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วม/อายุ	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการคิด					
ระหว่างกลุ่ม	.269	2	.134	.178	.83
ภายในกลุ่ม	159.25	211	.755		
รวม	159.52	213			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ระหว่างกลุ่ม	.053	2	.027	.030	.97
ภายในกลุ่ม	185.07	211	.877		
รวม	185.12	213			
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน					
ระหว่างกลุ่ม	1.66	2	.833	.931	.39
ภายในกลุ่ม	188.72	211	.814		
รวม	190.39	213			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	1.02	2	.513	.307	.60
ภายในกลุ่ม	213.30	211	1.011		
รวม	214.33	213			

จากตารางที่ 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามรายได้ของสมาชิก
องค์การบริหารส่วนตำบล

รายได้	N	X	S.D.
การมีส่วนร่วมในการคิด			
น้อยกว่า 5,001 บาท	118	2.97	.70
5,001 – 9,999 บาท	49	3.20	.84
ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป	47	2.58	1.12
รวม	214	2.94	.86
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
น้อยกว่า 5,001 บาท	118	3.04	.72
5,001 – 9,999 บาท	49	3.16	.69
ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป	47	2.62	1.42
รวม	214	2.97	.93
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน			
น้อยกว่า 5,001 บาท	118	3.01	.81
5,001 – 9,999 บาท	49	3.22	.71
ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป	47	2.47	1.27
รวม	214	2.94	.94
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
น้อยกว่า 5,001 บาท	118	3.14	.82
5,001 – 9,999 บาท	49	3.01	.88
ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป	47	2.34	1.28
รวม	214	2.93	1.00

จากตารางที่ 11 แสดงว่าค่าเฉลี่ยรวมรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยโดยจำแนกเป็นรายด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.97 การมีส่วนร่วมในการคิด 2.94 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 2.94 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับรายได้
ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วม/รายได้	SS	df	MS	F	Sig
มีส่วนร่วมในการคิด					
ระหว่างกลุ่ม	9.47	2	4.738	6.662	.00*
ภายในกลุ่ม	150	211	.711		
รวม	159	213			
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ระหว่างกลุ่ม	8.12	2	4.062	4.842	.00*
ภายในกลุ่ม	177	211	.839		
รวม	185	213			
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน					
ระหว่างกลุ่ม	14.68	2	7.343	8.818	.00*
ภายในกลุ่ม	175.70	211	.839		
รวม	190.39	213			
มีส่วนร่วมในการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	21.48	2	10.745	11.756	.00*
ภายในกลุ่ม	192.84	211	.914		
รวม	214.33	213			

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 12 การวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe' test ผลการเปรียบเทียบดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

รายได้	\bar{X}	ตั้งแต่ 10,000 ขึ้นไป	น้อยกว่า 5,001	5,001 – 9,999
		2.58	2.97	3.20
ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป	2.58	-	.39*	.62
น้อยกว่า 5,001 บาท	2.97	-	-	.22
5,001 – 9,999 บาท	3.20	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 13 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป กับรายได้น้อยกว่า 5,001 บาท มีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ที่เหลือมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

รายได้	\bar{X}	ตั้งแต่ 10,000 ขึ้นไป	น้อยกว่า 5,001	5,001 – 9,999
		2.62	3.04	3.16
ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป	2.62	-	.42*	.54*
น้อยกว่า 5,001 บาท	3.04	-	-	.12
5,001 – 9,999 บาท	3.16	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 14 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป กับรายได้น้อยกว่า 5,001 บาท และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไปกับรายได้ 5,001 – 9,999 บาท มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ที่เหลือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

รายได้	\bar{X}	ตั้งแต่ 10,000 ขึ้นไป	น้อยกว่า 5,001	5,001 – 9,999
		2.47	3.01	3.22
10,000 บาท ขึ้นไป	2.47	-	.54*	.75*
น้อยกว่า 5,001 บาท	3.01	-	-	.21
5,001 – 9,999 บาท	3.22	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 15 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไปกับรายได้น้อยกว่า 5,001 บาท และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไปกับรายได้ 5,001 – 9,999 บาท มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับรายได้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

รายได้	\bar{X}	ตั้งแต่ 10,000 ขึ้นไป	น้อยกว่า 5,001	5,001 – 9,999
		2.34	3.01	3.14
ตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป	2.34	-	.67*	.80*
น้อยกว่า 5,001 บาท	3.01	-	-	.13
5,001 – 9,999 บาท	3.14	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 16 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไปกับรายได้น้อยกว่า 5,001 บาท และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไปกับรายได้ 5,001 – 9,999 บาท มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 17 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามอาชีพหลักของสมาชิก
องค์การบริหารส่วนตำบล

อาชีพหลัก	N	X	S.D.
การมีส่วนร่วมในการคิด			
ข้าราชการการเมือง	10	3.23	.59
ธุรกิจส่วนตัว	134	2.88	.79
เกษตรกรกรรม	32	2.85	1.06
รับจ้างทั่วไป	21	3.06	1.04
อื่นๆ	17	3.22	.86
รวม	214	2.94	.86
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
ข้าราชการการเมือง	10	3.67	.59
ธุรกิจส่วนตัว	134	3.03	.84
เกษตรกรกรรม	32	2.61	1.16
รับจ้างทั่วไป	21	2.90	1.11
อื่นๆ	17	2.93	.76
รวม	214	2.97	.93
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน			
ข้าราชการการเมือง	10	3.34	.74
ธุรกิจส่วนตัว	134	2.95	.84
เกษตรกรกรรม	32	2.76	1.23
รับจ้างทั่วไป	21	2.92	1.21
อื่นๆ	17	3.00	.79
รวม	214	2.94	.94
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
ข้าราชการการเมือง	10	3.28	.75
ธุรกิจส่วนตัว	134	2.97	.94
เกษตรกรกรรม	32	2.69	1.26
รับจ้างทั่วไป	21	2.64	1.06

ตารางที่ 17 (ต่อ)

อาชีพหลัก	N	\bar{X}	S.D.
อื่นๆ	17	3.24	.79
รวม	214	2.93	1.00

จากตารางที่ 17 แสดงว่าค่าเฉลี่ยรวมอาชีพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย โดยจำแนกเป็นรายด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.97 การมีส่วนร่วมในการคิด 2.94 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 2.94 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับอาชีพหลักของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วม/อาชีพหลัก	SS	df	MS	F	Sig
มีส่วนร่วมในการคิด					
ระหว่างกลุ่ม	3.22	4	.806	1.078	.36
ภายในกลุ่ม	156.30	209	.748		
รวม	159.52	213			
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ระหว่างกลุ่ม	9.69	4	2.423	2.886	.02*
ภายในกลุ่ม	175.43	209	.839		
รวม	185.12	213			
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน					
ระหว่างกลุ่ม	2.76	4	.691	.770	.54
ภายในกลุ่ม	187.62	209	.898		
รวม	190.39	213			
มีส่วนร่วมในการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	6.72	4	1.680	1.692	.15
ภายในกลุ่ม	207.60	209	.993		
รวม	214.33	213			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe' test ผลการเปรียบเทียบดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามอาชีพหลักของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

อาชีพหลัก	\bar{X}	เกษตร	รับจ้าง	อื่นๆ	ธุรกิจส่วนตัว	ข้าราชการการเมือง
		2.61	2.90	2.93	3.03	3.67
เกษตร	2.61	-	.29	.03	.42	1.06*
รับจ้าง	2.90	-	-	-	.10	.77
อื่นๆ	2.93	-	-	-	-	.74
ธุรกิจส่วนตัว	3.03	-	-	-	-	.64
ข้าราชการการเมือง	3.67	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 19 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพข้าราชการกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพเกษตร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่เหลือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 20 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำแนกตามระดับการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษา	N	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมในการคิด			
ประถมศึกษา/เทียบเท่า	62	2.97	.857
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	114	2.91	.871
ปริญญาตรี ขึ้นไป	38	2.99	.877
รวม	214	2.94	.865

ตารางที่ 20 (ต่อ)

การศึกษา	N	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
ประถมศึกษา/เทียบเท่า	62	3.03	1.00
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	114	2.89	.906
ปริญญาตรี ขึ้นไป	38	3.13	.883
รวม	214	2.97	.932
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน			
ประถมศึกษา/เทียบเท่า	62	2.96	.959
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	114	2.93	.979
ปริญญาตรี ขึ้นไป	38	2.95	.835
รวม	214	2.94	.945
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
ประถมศึกษา/เทียบเท่า	62	3.03	1.03
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	114	2.87	.985
ปริญญาตรี ขึ้นไป	38	2.98	1.02
รวม	214	2.93	1.00

จากตารางที่ 20 แสดงว่าค่าเฉลี่ยรวมระดับการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยโดยจำแนกเป็น รายด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.97 การมีส่วนร่วมในการคิด 2.94 การมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงาน 2.94 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับระดับการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วม/ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการคิด					
ระหว่างกลุ่ม	.269	2	.135	.178	.83
ภายในกลุ่ม	159.25	211	.755		
รวม	159.52	213			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ระหว่างกลุ่ม	1.93	2	.969	1.117	.32
ภายในกลุ่ม	138.18	211	.868		
รวม	185.12	213			
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน					
ระหว่างกลุ่ม	.027	2	.014	.015	.98
ภายในกลุ่ม	190.36	211	.902		
รวม	190.39	213			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	1.09	2	.547	.541	.58
ภายในกลุ่ม	213.23	211	1.011		
รวม	214.33	213			

จากตารางที่ 21 การวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 22 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับประสบการณ์การศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ประสบการณ์การศึกษา	N	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมในการคิด			
ไม่เคย	64	2.64	.97
1 - 2 ครั้ง	108	2.97	.81
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	42	3.31	.64
รวม	214	2.94	.86
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
ไม่เคย	64	2.57	1.19
1 - 2 ครั้ง	108	3.03	.74
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	42	3.43	.63
รวม	214	2.97	.93
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน			
ไม่เคย	64	2.55	1.15
1 - 2 ครั้ง	108	3.03	.80
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	42	3.29	.72
รวม	214	2.94	.94
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
ไม่เคย	64	2.72	1.15
1 - 2 ครั้ง	108	2.95	.90
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	42	3.20	.95
รวม	214	2.93	1.00

จากตารางที่ 22 แสดงว่าค่าเฉลี่ยรวมประสบการณ์การศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย โดยจำแนกเป็นรายด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.97 การมีส่วนร่วมในการคิด 2.94 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 2.94 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับ
ประสพการณ์การศึกษาดูงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

มีส่วนร่วม/ประสพการณ์การดูงาน	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการคิด					
ระหว่างกลุ่ม	11.65	2	5.826	8.313	.00*
ภายในกลุ่ม	147.87	211	.701		
รวม	159.52	213			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ระหว่างกลุ่ม	20.09	2	9.776	12.457	.00*
ภายในกลุ่ม	165.03	211	.785		
รวม	185.12	213			
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน					
ระหว่างกลุ่ม	15.56	2	7.836	9.463	.00*
ภายในกลุ่ม	174.71	211	.828		
รวม	190.39	213			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	7.10	2	2.903	2.938	.05
ภายในกลุ่ม	207.22	211	.988		
รวม	214.33	213			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 23 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสพการณ์การศึกษาดูงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสพการณ์การศึกษาดูงานเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe' test ผลการเปรียบเทียบดังแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับประสบการณ์
การศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

ประสบการณ์	\bar{X}	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
การศึกษา		2.64	2.97	3.31
ไม่เคย	2.64	-	.33*	.67*
1 - 2 ครั้ง	2.97	-	-	.34
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.31	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 24 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยมีประสบการณ์การศึกษางานกับมีประสบการณ์การศึกษางาน 1 – 2 ครั้ง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยมีประสบการณ์การศึกษางานกับมีประสบการณ์การศึกษางานตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไปมีส่วนร่วมคิดในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ที่เหลือมีส่วนร่วมคิดในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับ
ประสบการณ์การศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

ประสบการณ์	\bar{X}	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
การศึกษา		2.57	3.03	3.43
ไม่เคย	2.57	-	.46*	.86*
1 - 2 ครั้ง	3.03	-	-	.04
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.43	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 25 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยมีประสบการณ์การศึกษางานกับมีประสบการณ์การศึกษางาน 1 – 2 ครั้ง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยมีประสบการณ์การศึกษางานกับมีประสบการณ์การศึกษางานตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ที่เหลือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 26 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับ
ประสพการณ์การศึกษาดูงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

ประสพการณ์	\bar{X}	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
การศึกษาดูงาน		2.55	3.03	3.20
ไม่เคย	2.55	-	.48*	.65*
1 – 2 ครั้ง	3.03	-	-	.17
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.20	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 26 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยมีประสพการณ์การศึกษาดูงานกับมีประสพการณ์การศึกษาดูงาน 1 – 2 ครั้ง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยมีประสพการณ์การศึกษาดูงานกับมีประสพการณ์การศึกษาดูงานตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 27 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของ
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การได้รับการฝึกอบรม	N	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมในการคิด			
ไม่เคย	92	2.59	.91
1 – 2 ครั้ง	93	3.14	.73
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	29	3.42	.64
รวม	214	2.94	.86
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
ไม่เคย	92	2.66	1.10
1 – 2 ครั้ง	93	3.18	.67
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	29	3.32	.75
รวม	214	2.97	.93

ตารางที่ 27 (ต่อ)

การได้รับการฝึกอบรม	N	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน			
ไม่เคย	92	2.70	1.09
1 – 2 ครั้ง	93	3.06	.76
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	29	3.32	.80
รวม	214	2.94	.94
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
ไม่เคย	92	2.64	1.13
1 – 2 ครั้ง	93	3.11	.75
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	29	3.28	1.06
รวม	214	2.93	1.00

จากตารางที่ 27 แสดงว่าค่าเฉลี่ยรวมการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยโดยจำแนกเป็นรายด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.97 การมีส่วนร่วมในการคิด 2.94 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 2.94 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 28 ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วม/การได้รับการฝึกอบรม	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการคิด					
ระหว่างกลุ่ม	21.78	2	10.894	16.689	.00*
ภายในกลุ่ม	137.73	211	.653		
รวม	159.52	213			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ระหว่างกลุ่ม	16.56	2	8.283	10.368	.00*
ภายในกลุ่ม	168.56	211	.799		
รวม	185.12	213			

ตารางที่ 28 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม/การได้รับการฝึกอบรม SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน				
ระหว่างกลุ่ม	10.63	2	5.318	4.243 .00*
ภายในกลุ่ม	179.75	211	.852	
รวม	190.39	213		
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล				
ระหว่างกลุ่ม	14.06	2	7.031	7.408 .00*
ภายในกลุ่ม	200.26	211	.949	
รวม	214.33	213		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 28 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการได้รับการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการได้รับการฝึกอบรมเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe' test ผลการเปรียบเทียบดังแสดงในตารางที่ 29

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

การได้รับการ	\bar{X}	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
ฝึกอบรม		2.59	3.14	3.42
ไม่เคย	2.59	-	.55*	.83*
1 – 2 ครั้ง	3.14	-	-	.28
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.42	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 29 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยมีการได้รับการฝึกอบรมกับการได้รับการฝึกอบรม 1 – 2 ครั้ง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยมีการได้รับการฝึกอบรมกับการได้รับการฝึกอบรมตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป มีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนา

ด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 30 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

การได้รับการ	\bar{X}	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
ฝึกอบรม		2.66	3.18	3.32
ไม่เคย	2.66	-	.52*	.66*
1 – 2 ครั้ง	3.18	-	-	.14
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.32	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 30 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมกับการได้รับการฝึกอบรม 1 – 2 ครั้ง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมกับการได้รับการฝึกอบรมตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 31 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

การได้รับการ	\bar{X}	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
ฝึกอบรม		2.70	3.06	3.32
ไม่เคย	2.70	-	.36*	.62*
1 – 2 ครั้ง	3.06	-	-	.26
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.32	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 31 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมกับการได้รับการฝึกอบรม 1 - 2 ครั้ง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมกับการได้รับการฝึกอบรมตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำ

แผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 32 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการฝึกอบรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

การได้รับการ	\bar{X}	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
ฝึกอบรม		2.64	3.11	3.28
ไม่เคย	2.64	-	.47*	.64*
1 – 2 ครั้ง	3.11	-	-	.17
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.28	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 32 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมกับได้รับการฝึกอบรม 1 – 2 ครั้ง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมกับได้รับการฝึกอบรมตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไปมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 33 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่	N	X	S.D.
การมีส่วนร่วมในการคิด			
ไม่เคย	52	2.60	.92
1 – 2 ครั้ง	90	2.88	.82
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	72	3.25	.77
รวม	214	2.94	.86
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
ไม่เคย	52	2.64	1.05
1 – 2 ครั้ง	90	3.03	.94
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	72	3.14	.76

ตารางที่ 33 (ต่อ)

การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่	N	X	S.D.
รวม	214	2.97	.93
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน			
ไม่เคย	52	2.61	1.05
1 – 2 ครั้ง	90	2.95	.88
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	72	3.17	.87
รวม	214	2.94	.94
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล			
ไม่เคย	52	2.51	1.07
1 – 2 ครั้ง	90	2.96	.91
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	72	3.20	.96
รวม	214	2.93	1.00

จากตารางที่ 33 แสดงว่าค่าเฉลี่ยรวมการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยโดยจำแนกเป็นรายด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.97 การมีส่วนร่วมในการคิด 2.94 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 2.94 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 34 ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

มีส่วนร่วม/ติดต่อกับเจ้าหน้าที่	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการคิด					
ระหว่างกลุ่ม	13.26	2	6.633	9.569	.00*
ภายในกลุ่ม	146.22	211	.693		
รวม	159.52	213			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
ระหว่างกลุ่ม	8.12	2	4.062	4.842	.00*
ภายในกลุ่ม	177.00	211	.839		
รวม	190.39	213			

ตารางที่ 34 (ต่อ)

มีส่วนร่วม/ติดต่อกับเจ้าหน้าที่	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน					
ระหว่างกลุ่ม	14.38	2	4.711	5.493	.00*
ภายในกลุ่ม	199.94	211	.858		
รวม	214.33	213			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	18.50	2	7.191	7.588	.00*
ภายในกลุ่ม	195.82	211	.948		
รวม	214.33	213			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 34 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe' test ผลการเปรียบเทียบดังแสดงในตารางที่ 35

ตารางที่ 35 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต่างกัน

การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่	\bar{X}	ไม่เคย	1 - 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
งานกับเจ้าหน้าที่		2.60	2.88	3.25
ไม่เคย	2.60	-	.28	.65*
1 - 2 ครั้ง	2.88	-	-	.37*
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.25	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 35 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ กับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ 1 - 2 ครั้ง กับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ 3

ครั้งขึ้นไป มีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 36 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการได้รับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่	\bar{X}	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
ไม่เคย	2.64	-	.39	.71*
1 – 2 ครั้ง	3.03	-	-	.32
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.35	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 36 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 37 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่	\bar{X}	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
ไม่เคย	2.61	-	34	.56*
1 – 2 ครั้ง	2.95	-	-	.22
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.17	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 37 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 38 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรกับการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่	\bar{X}	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
ไม่เคย	2.51	-	.45*	.69*
1 – 2 ครั้ง	2.96	-	-	.24
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	3.20	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 38 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ 1 - 2 ครั้ง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ปัญหาอุปสรรคของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรซึ่งได้จากการตอบคำถามของประชากรกลุ่มตัวอย่างจากคำถามปลายเปิด (จำนวนทั้งสิ้น 146 คน) พบว่าปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ในจังหวัดนครศรีธรรมราช พอสรุปได้ดังนี้

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจตลอดจนความสำคัญทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการเกษตรที่จะเสนอแนะหรือเป็นตัวแทนของชาวบ้าน ทำให้ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรน้อยมาก(จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 42)

2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่มีเวลาของการร่วมปฏิบัติกิจกรรม ไม่มีการประสานงานหรือการติดต่อกับสมาชิกเมื่อมีกิจกรรม (จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 36)

3. ด้านความขัดแย้งกันในกลุ่มทำให้เกิดการแบ่งพรรคพวก ไม่ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน (จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 22)

ข้อเสนอแนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร(จำนวนทั้งสิ้น 71 คน)

1. ให้มีการอบรมความรู้ ความเข้าใจและจัดกิจกรรมด้านวิชาการการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและจัดให้มีกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้น (จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 62)

2. มีการปรึกษาหารือ ติดต่oprะสานงานเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตรมากขึ้น(จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 52)

ข้อวิจารณ์

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนี้ได้นำผลการวิจัยมาวิจารณ์ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 95.3 เพศหญิง ร้อยละ 4.7 ในจำนวนนี้มีเพียงคนเดียวที่ดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อาจเป็นเพราะว่าเพศหญิงยังคงมีค่านิยม วัฒนธรรม แบบดั้งเดิม ส่วนใหญ่แล้วจะอยู่กับบ้านทำสวนยางพารา ไม้ผล ประกอบธุรกิจส่วนตัว และเป็นแม่ศรีเรือน ส่วนในทางการเมืองการปกครองเป็นหน้าที่ของเพศชาย ซึ่งจะมีอายุอยู่ในวัยทำงานมากที่สุด คือ 40-45 ปี อาจเป็นเพราะว่าเป็นกลุ่มคนที่รักและมีความผูกพันในท้องถิ่นมาก รับรู้ปัญหา ทำให้รู้สึกว่าเป็นเจ้าของ รักและหวงแหนทรัพยากรในท้องถิ่น มุ่งหวังที่จะให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อคนรุ่นหลัง จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนกลุ่มนี้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร มีรายได้น้อยกว่า 5,001 บาท ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุดทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรายได้ที่มาจากการดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัวจึงหาอาชีพหลักเสริมเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าจำกัดด้วยปัจจัยหลายอย่างเช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละคน โอกาสในการเข้าศึกษา และความพร้อมของสถานศึกษา มีประสบการณ์ในการศึกษาคูงาน 1- 2 ครั้ง อาจเป็นเพราะว่าขาดงบประมาณและโอกาสน้อย เนื่องจากจะต้องมีค่าใช้จ่ายและเอาเวลาส่วนใหญ่ทำอาชีพหลัก สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานทางราชการ 1- 2 ครั้ง อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ให้ความสนใจเสียเวลาในการประกอบอาชีพ และไม่มีค่าตอบแทนให้จึงทำให้การฝึกอบรมค่อนข้างน้อย การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี 1- 2 ครั้ง เนื่องจากว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องการที่จะเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สนใจหาความรู้เทคโนโลยี วิธีการใหม่ๆ แสดงให้เห็นถึงความสนใจในด้านการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการคิด การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมแล้วพบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจำแนกการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรมี

ค่าเฉลี่ย = 2.97 มากที่สุด รองลงมาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรมีค่าเฉลี่ย = 2.94 การมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร มีค่าเฉลี่ย = 2.93 และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร มีค่าเฉลี่ย = 2.93 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นคนในพื้นที่สามารถรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงเกิดความสนใจและความห่วงใยร่วมกันในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน สามารถตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา จนกระทั่งก่อให้เกิดโครงการระหว่างดำเนินการหรือโครงการเริ่มทำ

3. เปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรพบว่า

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง สามารถเปิดโอกาสให้คนทุกเพศ ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และเสมอภาคกัน ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับพระมหาธีรราชทูต สุภิญญา (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนพัฒนาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลมากกว่าเพศหญิง

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ 1.)รายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน 2.)รายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน 3.)รายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน 4.)รายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพหลักทำมาหากินเพื่อสร้างรายได้ แก่ครอบครัวมากกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรเปิด โอกาสให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนไม่จำกัดว่า จะมีอายุมากน้อยต่างกัน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสานต์ ถัดทะพงษ์ (2547) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัด สมุทรสงคราม พบว่าอายุแตกต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นแตกต่างกัน

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ อาชีพหลักแตกต่าง กัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ อาชีพ ข้าราชการการเมืองโดยบทบาทและหน้าที่ต้องคอยปฏิบัติสอดส่องดูแลให้การสนับสนุนต้องคอย ติดตามข้อมูลข่าวสารภายในชุมชน ส่วนอาชีพเกษตรกร จะต้องใช้ปัจจัยหลักได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน ค่อนข้างสูง อาชีพรับจ้างทั่วไป จักรสานตะกร้า เครื่องปั้นดินเผา ผ้าบาติก อาชีพค้าขาย อาชีพธุรกิจส่วนตัว จะต้องมีส่วนในการประกอบอาชีพมาหากินอาจจะไม่ค่อยมีเวลาและผลสืบ เนื่องมาจากต้องเช่าที่ดินและสภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ ทำธุรกิจ ส่วนตัว ดังนั้น การประกอบอาชีพหลักแตกต่างกัน จึงมีผลในการตัดสินใจของสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบล

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า ใน ปัจจุบันสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถที่จะหาความรู้ จากสื่อมวลชน หรือสื่อประเภท ต่างๆ ได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน แตกต่างกัน มีส่วน ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ 1.) ประสบการณ์ในการศึกษาดูงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร แตกต่างกัน 2.) ประสบการณ์ในการศึกษาดูงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำ แผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน 3.) ประสบการณ์ในการศึกษาดูงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมใน การปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกองค์การบริหาร

ส่วนตำบลต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านการเกษตร สนใจศึกษาหาความรู้เทคโนโลยี วิธีการใหม่ๆ แสดงให้เห็นถึงความสนใจในด้านการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นจึงเป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่ง ที่มีประสพการณ์ในการศึกษาดูงานแตกต่างกัน มีผลต่อการส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการได้รับการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ 1.) การได้รับการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน 2.) การได้รับการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน 3.) การได้รับการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ในการฝึกอบรมนั้นบางกิจกรรมอาจจะมีค่าใช้จ่ายที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องออกเอง หรือขึ้นอยู่กับค่าตอบแทน ได้รับความสะดวกของสถานที่และตัวสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเอง ตลอดจนการเพิ่มพูนความรู้ด้านการเกษตร สนใจศึกษาหาความรู้ และทักษะในการทำงาน เพื่อจะได้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น ดังนั้นการได้รับการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเช่นกัน

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ 1.) การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน 2.) การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน 3.) การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน 4.) การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่าการที่จะดำเนินงานใดๆ ร่วมกันจำเป็นที่จะต้องมีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ระหว่างหน่วยงาน การติดต่อขอความร่วมมือประสานงานกันบ่อยครั้ง จะทำให้เกิดความคุ้นเคยความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงาน ส่งผลให้ การติดต่อขอความร่วมมือต่างๆ ก็จะเป็นไปได้ด้วยดีเช่นกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) ศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2.) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร 3.) เปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร 4.) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 10 องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 214 คน จากประชากร 3,090 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling technique) โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2539: 77) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่า t-test และค่า F-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละคู่ ใช้วิธี Scheffe' Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในช่วง 40-45 ปี มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 5,001 บาท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน 1 - 2 ครั้ง ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานทางราชการ 1 - 2 ครั้ง และมีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 - 2 ครั้ง

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการคิด การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมแล้วพบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจำแนกการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรมีค่าเฉลี่ย = 2.97 มากที่สุด รองลงมาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรมีค่าเฉลี่ย = 2.94 การมีส่วนร่วมในการคิดจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร มีค่าเฉลี่ย = 2.93 และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร มีค่าเฉลี่ย = 2.93 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

เปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร จำนวน 4 ประเด็นหลักคือ 1.) ร่วมกันคิดประชุมปรึกษาหารือ 2.) การตัดสินใจ 3.) การปฏิบัติงาน 4.) การติดตามและประเมินผล สรุปดังตารางที่ 39

ตารางที่ 39 ผลการเปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม	การมีส่วนร่วม			
	ร่วมกันคิดประชุมปรึกษาหารือ	การตัดสินใจ	การปฏิบัติงาน	การตามและประเมินผล
เพศ	-	-	-	-
อายุ	-	-	-	-
รายได้หลัก	/	/	/	/
อาชีพหลัก	-	/	-	-
ระดับการศึกษา	-	-	-	-
ประสบการณ์ศึกษาดูงาน	/	/	/	-

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม	การมีส่วนร่วม			
	ร่วมกันคิดประชุมปรึกษาหารือ	การตัดสินใจ	การปฏิบัติงาน	การตามและประเมินผล
การได้รับการฝึกอบรม	/	/	-	/
การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่	/	/	/	/

/ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร แตกต่างกัน

- หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

จากผลการเปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ไม่แตกต่างกัน ส่วนรายได้หลัก อาชีพหลัก ประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานทางราชการ การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ปัญหาอุปสรรคของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นปัญหาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความสามารถ ความเข้าใจตลอดจนให้ความสำคัญ ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการเกษตร(จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 42) รองลงมาคือ ปัญหาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่มีเวลาของการร่วมปฏิบัติกิจกรรม ไม่มีการประสานงานหรือการติดต่อกับสมาชิกเมื่อมีกิจกรรม (จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 36) อันดับสุดท้ายคือปัญหาด้านความขัดแย้งกันในกลุ่มทำให้เกิดการแบ่งพรรคพวก ไม่ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน (จำนวน 33 คิดเป็นร้อยละ 22)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลแนวทางในการพัฒนาเพื่อปรับปรุงแก้ไขและเป็นข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา แนวทาง การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อที่จะได้ใช้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัย ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ รายได้หลัก อาชีพหลัก ประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานทางราชการ การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีรายได้น้อย จึงทำให้หันไปประกอบอาชีพเสริมแทน ดังนั้นควรจะมีการส่งเสริมในเรื่องของการศึกษา เพื่อเป็นการยกระดับรายได้และสามารถมีอาชีพที่ก้าวหน้าและมั่นคง ส่วนประสบการณ์ในการศึกษาดูงานและได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานทางราชการของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีน้อย ดังนั้นควรส่งเสริมให้ได้รับประสบการณ์ในการดูงานและเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเกษตรของชุมชนให้ได้มากที่สุดและควรหาโอกาสในการแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้นด้วย การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรนั้นส่วนใหญ่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ค่อนข้างน้อย ดังนั้นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตร

2. จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นถึงแม้ว่าผลจากการศึกษาในภาพรวมจะพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ด้าน ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในการคิด การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ในภาพรวมเพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรมีส่วนร่วมมากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลตลอดมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรมากที่สุดในทุกๆด้าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ชุมชน ท้องถิ่นมากขึ้นเพียงโดยอ้อมขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วน

ตำบลเป็นสำคัญ ซึ่งจะเริ่มจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องที่มีผลกระทบใดๆ ต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง แล้วมีการแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของตน จนมาสู่การตัดสินใจระทำการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ ตั้งแต่ การมีส่วนร่วมในการคิดที่จะหาสาเหตุของปัญหาร่วมกันในการกำหนดจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยการร่วมเสนอปัญหา ความต้องการและร่วมเสนอ โครงการ/กิจกรรมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการเกษตร ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะต้องการร่วมกันวางแผนดำเนินการ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการเกษตร ว่าทิศทางการพัฒนาของท้องถิ่นจะเดินไปในทางใด ควรทำอะไรก่อน อะไรหลัง สามารถที่จะลำดับความสำคัญก่อนหลัง โดยไม่คำนึงผลประโยชน์ส่วนตัว ส่วนการมีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติงาน ควรจะมีการร่วมกันลงทุนและปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ จึงจะบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลนั้นควรจะมีการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องร่วมกันในทุกๆ ฝ่าย เพื่อหาทางแก้ไขให้การทำงานมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ และเป็นการส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรในให้มีศักยภาพที่เข้มแข็งและยั่งยืน

3. จากผลการเปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ได้แก่ รายได้หลัก อาชีพหลัก ประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานทางราชการ การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ผู้วิจัยเห็นว่า การที่จะส่งเสริมให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอาชีพหลักที่มั่นคงและมีรายได้หลักเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับรายได้และอาชีพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้สูงขึ้น การศึกษาก็เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรให้ก้าวหน้า ดังนั้นควรส่งเสริมให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนมากยิ่งขึ้น มีความรับผิดชอบในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม แสดงถึงความสนใจของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลควรจะมีการเพิ่มประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน การได้รับการฝึกอบรมให้มากขึ้น สามารถที่จะนำประสบการณ์ในการศึกษาดูงานและการได้รับการฝึกอบรม มาปรับปรุงแก้ไข นำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ควรจะมีติดต่อประสานกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้นด้วย เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะคิด และการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ปัญหาอุปสรรคของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร พบว่า ปัญหาด้านความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจตลอดจนด้านวิชาการเกี่ยวกับการเกษตร ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่มีเวลาในการร่วมปฏิบัติกิจกรรม ไม่มีการประสานงานหรือการติดต่อกับสมาชิกเมื่อมีกิจกรรม และด้านความขัดแย้งกันในกลุ่ม ซึ่งเป็นปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรได้ ดังนั้น ควรจะมีการ จัดการฝึกอบรม การศึกษาดูงานด้านการเกษตรเพื่อสร้างความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น สามารถที่จะเกิดการพัฒนาของท้องถิ่นได้ และควรจะสนับสนุนให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นให้มากที่สุดในทุกๆด้าน และควรจะมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลรวมถึงประชาชนเพื่อเป็นการเชื่อมโยงและประสานความเข้าใจและสามารถปกป้องดูแลผลประโยชน์ของท้องถิ่นร่วมกันทุกๆฝ่าย ทั้งนี้การสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรในเขตอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ หรือระดับภาค ทั้งนี้เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับว่าแต่ละพื้นที่จะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
- 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมอื่นๆที่คาดว่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการเกษตร เช่น ร่วมเป็นผู้นำ ร่วมสนับสนุนด้านแรงงาน เป็นต้น
- 3) ศึกษาความต้องการหรือความคาดหวัง ของประชาชนหรือคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการทำหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร อาจจะทำให้เห็นภาพลักษณ์ในทุกๆฝ่ายชัดเจนมากขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2540. การจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนถิ่น.

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2549. โครงการสำคัญของอำเภอ กองวิชาการและแผนงาน. (อัดสำเนา).

_____. ม.ป.ป. มารูจักอำเภอกันเถอะ กองวิชาการและแผนงาน. (อัดสำเนา).

กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล. 2543. ข้อมูลสภาพตำบลและ อบต. ประจำปี 2543. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

_____. 2542. กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
อาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2542. นโยบายและแนวทางการส่งเสริมการเกษตร ปีงบประมาณ 2542. (อัดสำเนา).

กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล. 2543. คู่มือปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. กระทรวงมหาดไทย.

กรณีศึกษา ชมดี. 2524. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง ตำบลวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กอบเสน ทดวงศักดิ์. รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัด
นครศรีธรรมราช. มกราคม 2550

กอบกุล ละคร. 2544. ปัญหาในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดสระบุรี. การค้นคว้า
แบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โกวิทย์ พวงงามและปรีดี โชติช่วง. 2541. **อะไร ทำไม อย่างไร อบต. ประชาธิปไตยของประชาชน**
ในชนบท. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์ จำกัด.

โกวิทย์ พวงงามและคณะ. 2541. **การเมืองการปกครองไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน.**
กรุงเทพฯ: วีเจพริ้นติ้ง.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2525. **การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท (อัดสำเนา).** กรุงเทพฯ: คณะ
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. 2526. **การบริหารการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ฉอ้าน วุฒิกกรรมรักษา. 2526. **ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของ**
ประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น
ของตำบลคู้งพะยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชินรัตน์ สมสืบ. 2539. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน.** นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ชำนาญ วงศ์วินิจสร. 2545. **ความถี่ เจตคติ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล**
ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเขาหินปูน กรณีศึกษาอำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก.
วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.

คุณฤๅ ฌ ลำปาง. 2543. **การวางแผนและประเมินผลโครงการส่งเสริมการเกษตร. ภาควิชาส่งเสริม**
และเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดิน ปรัชญพฤทธิ. 2532. **ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรม ในองค์การหน่วยที่ 2.** นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ดิรุยทุช ฉันทิกุล. 2534. การมีส่วนร่วมของผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในงานส่งเสริมการเกษตรใน
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่
การเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทศพล กฤตยพิสิฐ. 2538. การมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีต่อโครงการ/
กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง “บวร” และ “บรม” เพื่อสร้างอุดมการณ์แผ่นดินทองหนอง
จอก. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทวิช กลิ่นประทุม. 2538. สถาบถาบลและองค้การบริหารส่วนต่าบล. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์. (บรรณาธิการ). 2527. นโยบาย และกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนใน
ยุทธศาสตร้การพัฒนาในปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. ศ้กคี้
โสภณการพิมพ์: กรุงเทพฯ.

_____. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข
มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชนะจักร เย็นบำรุง. 2540. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการดำเนินการองค์การธุรกิจชุมชน: ศึกษา
กรณีกลุ่มแปรรูปข้าวอำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร้.

นภา ชมไพบูลย์. 2530. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทของกลุ่มเกษตรกร. วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตร้มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมและมานุษยวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2546. การมีส่วนร่วม หลักพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง. ภาควิชา
ส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิรนาม. 2549. ตัวแปรกรอบแนวคิดและสมมติฐาน. (อ้ดตำเนา).

นิรันดร์. 2549. การวิจัยการศึกษาเบื้องต้น การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติพื้นฐาน. วิจัยการศึกษา
พัฒนาคน พัฒนาชาติ. (อัดสำเนา).

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. 2527. “กลวิธี แนวทาง วิธีการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน
พัฒนาชุมชน” ในทวิทอง หงส์วิวัฒน์ บรรณาธิการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
พัฒนา. ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2542. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำรวจงานวิจัย, พิมพ์
ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: เจริญดีการพิมพ์.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2539. วิธีวิจัยทางการศึกษา. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประคอง กรรณสูตร. 2542. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. 2541. เอกสารประกอบการศึกษาวิชา สค.651 ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน.
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พวงทอง โยธาใหญ่. 2545. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น :
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พระมหาธีรยุทธ สุภิชะ. 2544. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลในการ
วางแผนพัฒนาตำบล: ศึกษากรณี อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรม
หาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกริก.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2529. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการ
พิมพ์.

- เพ็ญแข แสงแก้ว. 2541. **วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ**, พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูมิ แก้วอินตา. 2548. **การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขาราย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526. **รูปแบบการพัฒนาชนบท**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- เริงศักดิ์ ส่งสุข. 2539. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริกุล กสิวิวัฒน์. 2546. **การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างไร**. วารสารพัฒนาชุมชน. 42 (6): 19-21.
- ศุภรา อัครสาระกุล. 2543. **ปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในงานส่งเสริมการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมยศ ศิริเพชร. **สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช**. มกราคม 2550.
- สมักร ไพศาลพงษ์. 2547. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น**. สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด, กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. ม.ป.ป. **แผนแม่บทชุมชน**. โครงการบูรณาการแผนชุมชน **เพื่อความเข้มแข็งและเอาชนะความยากจน**. จังหวัดนครศรีธรรมราช. (อัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2549. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ. (อัครา).

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. 2541. ข้อมูลการตลาดจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปี 2540. นครศรีธรรมราช.

สำเร็จ จันทสุวรรณ. 2537. สถิติวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น. (อัครา).

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. ม.ป.ป. ศูนย์ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบจ. เทศบาล อบต. กทม. กรุงเทพฯ: (อัครา).

องค์การบริหารส่วนตำบล. 2549. ศูนย์รวมข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ ความรู้เกี่ยวกับ อบต. กรุงเทพฯ: กำลิ่งแผ่นดิน. (อัครา).

อกิน รพีพัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรม ไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

_____. 2531. อภิปราย ทำไมต้องพูดถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข. มหาวิทยาลัยมหิดล.

อนุภรณ์ สุวรรณสัทิสการ. 2529. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการ กสร.ปี 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อนันต์ แก้วมณี. 2548. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. 2524. การพัฒนาบุคคล กลุ่มและชุมชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อารง สุทธศาสตร์. ม.ป.ป. **ปฏิบัติการวิจัยสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.

อรพินท์ สพโชคชัย. 2538. **การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ.

อุทุมพร ทองอุไทย. 2520. **แผนวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร.

อำนาจ อนันต์ชัย. 2527. **การระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท**. เอกสารการ
สอนชุดวิชาการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Allo, A.V. 1982. **The Farm Advisor: A Discussion of Agricultural Extension for Developing Countries**. Food and Fertilizer Technology Center, Taiwan.

Mosher, A.T. 1978. **An Introduction to Agricultural Extension. Agricultural Development Council**. Singapore University Press, Singapore.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร
ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ชื่อ.....ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.องค์การบริหารส่วนตำบล.....

คำชี้แจง การกรอกข้อมูลทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง และเติมข้อความลงในช่องว่างตามที่ท่าน
เห็นว่าถูกต้องตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล และสังคม

1. เพศ หญิง ชาย

2. ปัจจุบันท่านอายุ

น้อยกว่า 39 ปี 40 – 45 ปี

46 ปี ขึ้นไป

3. ปัจจุบันท่านมีรายได้หลักโดยรวม / เดือน

น้อยกว่า 5,001 บาท

5,001 – 9,999 บาท

10,000 บาท ขึ้นไป

4. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพหลัก

ข้าราชการการเมือง

ธุรกิจส่วนตัว

- เกษตรกรรม
 รับจ้างทั่วไป
 ค้าขาย
5. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของท่าน
- ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า
 มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
 ปริญญาโท
6. ตั้งแต่เข้ามาเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลท่านเคยมีประสบการณ์ในการศึกษาดูงานด้านการเกษตรจำนวนกี่ครั้ง
- ไม่เคย
 1 - 2 ครั้ง
 3 ครั้ง ขึ้นไป
7. ในรอบปีที่ผ่านท่านเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรจำนวนกี่ครั้ง
- ไม่เคย
 1 - 2 ครั้ง
 3 ครั้ง ขึ้นไป
8. ท่านมีการติดต่อประสานกับเจ้าหน้าที่ทางศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรจำนวนกี่ครั้ง
- ไม่เคย
 1 - 2 ครั้ง
 3 ครั้ง ขึ้นไป

ตอนที่ 2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

คำชี้แจงในการกรอกข้อมูล ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง

กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การมีส่วนร่วมในการคิด ท่านมีส่วนร่วมคิด ร่วมกันประชุมปรึกษาหารือในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรต่อไปนี้ ในระดับใด					
1.1 ส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ					
1.2 ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ					
1.3 สนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ					
1.4 สนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชน					
1.5 อุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร					
1.6 ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิต					
1.7 ฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆ					
1.8 จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร					
1.9 จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร					
1.10 จัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนอ					
1.11 สนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีน					

กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาด้านการเกษตร	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดทำ แผนพัฒนาด้านการเกษตรต่อไปนี้ ใน ระดับใด					
2.1 ส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ					
2.2 ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ					
2.3 สนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ					
2.4 สนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชน					
2.5 อุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตร					
2.6 ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปร รูปผลผลิต					
2.7 ฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆ					
2.8 จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร					
2.9 จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร					
2.10 จัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนอ					
2.11 สนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีน					

กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาด้านการเกษตร	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานในการจัดทำ แผนพัฒนาด้านการเกษตรต่อไปนี้ ใน ระดับใด					
3.1 ส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ					
3.2 ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ					
3.3 สนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ					
3.4 สนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชน					
3.5 อุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตร					
3.6 ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปร รูปผลผลิต					
3.7 ฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆ					
3.8 จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร					
3.9 จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร					
3.10 จัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนอ					
3.11 สนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีน					

กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาด้านการเกษตร	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผล ท่านมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล การจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ต่อไปนี้ ในระดับใด					
4.1 ส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ					
4.2 ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ					
4.3 สนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ					
4.4 สนับสนุนธุรกิจร้านค้าชุมชน					
4.5 อุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตร					
4.6 ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการแปร รูปผลผลิต					
4.7 ฝึกอบรมกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่างๆ					
4.8 จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร					
4.9 จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร					
4.10 จัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามที่กลุ่มเสนอ					
4.11 สนับสนุนยารักษาโรค/วัคซีน					

ตอนที่ 3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ท่านคิดว่าปัญหาหรืออุปสรรคที่ไม่สามารถทำให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรในช่วง 3 ปี

ตัวอย่าง ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรในช่วง 3 ปี

โครงการภายใต้แนวทางการพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2548 - พ.ศ. 2550)

ยุทธศาสตร์	ปี 2548		ปี 2549		ปี 2550		รวม 3 ปี	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน								
แนวทางที่ 1 การพัฒนาแหล่งน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำ และการจัดหาแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรและอุปโภคบริโภค								
1.ก่อสร้างฝายกั้นน้ำ/พังกั้นน้ำ	1	95,000	-	-	-	-	1	95,000
2.ขุดลอกคลอง/แหล่งน้ำ/ขุดสระ/บ่อบาดาล	1	26,264	2	66,280	1	92,936	4	185,484
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ								
แนวทางที่ 1 ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มอาชีพประเภทต่างๆ								
1. โครงการอุดหนุนกลุ่มอาชีพ	10	240,000	12	240,000	9	140,000	31	620,000
2. โครงการจัดซื้อพันธุ์สัตว์ต่างๆตามทีกลุ่มเสนอ	1	30,000	1	30,000	1	30,000	3	90,000
3. โครงการสนับสนุนเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ	1	50,000	1	50,000	1	50,000	3	150,000
แนวทางที่ 2 การให้ความรู้ด้านอาชีพและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ								
1.โครงการฝึกอบรมอาชีพและศึกษาดูงาน	1	95,000	-	-	-	-	1	95,000
2.โครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร	1	26,264	2	66,280	1	92,936	4	185,484
3.โครงการสนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ	1	10,000	1	10,000	1	10,000	3	30,000

ที่มา: แผนพัฒนาตำบล 3 ปี (พ.ศ. 2549-2550) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะ, องค์การบริหารส่วนตำบลพรหมโลก. จังหวัดนครศรีธรรมราช.

ตัวอย่าง ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรในช่วง 3 ปี

บัญชีโครงการพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2548 - พ.ศ. 2550)

ยุทธศาสตร์	ปี 2548		ปี 2549		ปี 2550		รวม 3 ปี	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ
แนวทางการที่ 3 ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร								
1. โครงการอุดหนุนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	1	20,000	1	20,000	1	20,000	3	60,000
2. โครงการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	1	15,000	1	15,000	1	15,000	3	45,000
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาด้านสังคม								
แนวทางการที่ 1 ส่งเสริมการศึกษาและประเพณีวัฒนธรรม								
1. โครงการก่อสร้างโรงปุ๋ยหมัก	1	121,500	1	121,500	1	121,500	3	364,500
แนวทางการที่ 2 ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน								
1. โครงการสนับสนุนส่งเสริมศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบล	1	20,000	1	20,000	1	20,000	3	60,000
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม								
แนวทางการที่ 1 บำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ								
1. โครงการสนับสนุนเพาะพันธุ์กล้าไม้	1	20,000	1	20,000	1	20,000	3	60,000
2. โครงการสนับสนุนการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำในแหล่งน้ำ	1	20,000	1	20,000	1	20,000	3	60,000

ที่มา: แผนพัฒนาตำบล 3 ปี (พ.ศ. 2549-2550) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะ, องค์การบริหารส่วนตำบลพรหมโลก, จังหวัดนครศรีธรรมราช.

ภาคผนวก ค

หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์

ที่ ศบ 0513.10209/ว 915

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

14 ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแบบสัมภาษณ์

เรียน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโมคลาน

ด้วย นางสาวสิริพร มาลิกี รหัสประจำตัว 48611164 นิสิตปริญญาสาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราช” นั้น

ในการนี้เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ภาควิชาส่งเสริม และนิเทศศาสตร์เกษตร ขอขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจแบบสัมภาษณ์เพื่อประกอบการทำ วิทยานิพนธ์ เพื่อเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น สำหรับรายละเอียดคินิสิตจักเป็นผู้ประสานงานต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเดิม จำใจ)
หัวหน้าภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

โทร. 0-2579-1025, 0-2942-8456

โทรสาร 0-2561-3477

ที่ ศธ 0513.10209/ว 915

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

14 ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแบบสัมภาษณ์

เรียน นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง

ด้วย นางสาวสิริพร มาลิกี รหัสประจำตัว 48611164 นิสิตปริญญาสาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราช” นั้น

ในการนี้เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร ขอขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจแบบสัมภาษณ์เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น สำหรับรายละเอียดนิสิตจักเป็นผู้ประสานงานต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเต็ม จำใจ)

หัวหน้าภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

โทร. 0-2579-1025, 0-2942-8456

โทรสาร 0-2561-3477

ที่ ศธ 0513.10209/ว 915

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

14 ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแบบสัมภาษณ์

เรียน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพรหมโลก

ด้วย นางสาวสิริพร มาลีกี รหัสประจำตัว 48611164 นิสิตปริญญาสาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราช” นั้น

ในการนี้เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตประสบผลสำเร็จความวัตถุประสงค์ ภาควิชาส่งเสริม และนิเทศศาสตร์เกษตร เคารพขอความอนุเคราะห์ในการตรวจแบบสัมภาษณ์เพื่อประกอบการทำ วิทยานิพนธ์ เพื่อเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น สำหรับรายละเอียดนิสิตจักเป็นผู้ประสานงานต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเต็ม นงใจ)

หัวหน้าภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

โทร. 0-2579-1025, 0-2942-8456

โทรสาร 0-2561-3477